

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

7^e JAARGANG

WOENSDAG 4 JANUARI 1922

No. 314

INHOUD

Blz.

DE WETTELIJKE VOORZIENING VAN HET LEVENSVZERKERING-BEDRIJF I door <i>Prof. Mr. H. R. Ribbius</i>	1
Handelscommissarissen voor Nederlandsch-Indië door <i>W. de Cock Buning</i>	4
Sombere Tijden	6
Het Staatsbedrijf van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonte. De bedrijfsbegroting, door <i>Mr. G. H. Dijkmans van Gunst</i>	7
Londensche Correspondentie	9
AANTBEKENINGEN:	
Engelsche regeeringscontrôle over de Koninklijke Shell-groep?	10
Aantal naar een inkomen van boven f 50.000 aangeslagenen in onze grootste vier steden	11
De Britsche West-Indische eilanden ..	11
Kleinhandelsprijzen	12
INGEZONDEN STUKKEN:	
De Critiek van <i>Mr. W. Suermondt</i> op: <i>G. Knop</i> , Handelstechniek I, door <i>G. Knop</i> (met naschrift door <i>Mr. W. Suermondt Lzn.</i>)	12
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	13
MAANDCIJFERS:	
Résumé uit het „Monthly Bulletin of Statistics”	14
Ontvangsten van Spoor- en Tramwegmaatschappijen, Augustus 1921	14
Rijkspostspaarbank	15
Postchèque en Girodienst	15
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	15
Productie der Kolenmijnen	15
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	15-22
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

2 JANUARI 1922.

Door de feestdagen en in verband met de jaarswisseling waren de omzetten zoowel op de geldmarkt als op de wisselmarkt zeer beperkt. De geldkoersen waren eerder nog iets vaster. Particulier disconto schommelde tusschen 4% en 4½ pCt. De prolongatierente noteerde 4½—4¾—4¾ pCt. De wisselkoersen waren daarentegen flauwer. Vooral dollars waren in verband met de geldleening aangeboden en werden heden à 2,69½ afgedaan.

LONDEN, 31 DECEMBER 1921.

Sinds het begin van de week, en voornamelijk op Donderdag en Vrijdag, ontwikkelde zich een levendige vraag op de geldmarkt, welke zich uiteraard in hoofdzaak richtte naar geld tot na Nieuwjaar. Op Woensdag, Donderdag en Vrijdag werden dan ook aanzienlijke bedragen bij de Bank of England opgenomen voor een week tegen 5½ pCt.

Daggeld was weinig gevraagd en deed zelden meer dan 3½ pCt. en saldi tot den volgenden dag werden aangeboden tot 2¾ pCt. 7-daags geld, dat in den aanvang van de week nog 3½ pCt. noteerde, liep evenwel op tot 5 pCt.

In aansluiting hieraan trokken ook de disconto's aan, doch de omzetten aan deze markt bleven zeer beperkt:

2-maands bankaccepten	3½ pCt.
3- „ „ „	3% „
4- „ „ „	3%—¾ pCt.
6- „ „ „	3% pCt.

DE WETTELIJKE VOORZIENING VAN HET LEVENSVZERKERINGBEDRIJF.

I.

In 1880 ontzegde de Hooge Raad rechtskracht aan de toen krachtens K. B. van 1830 bestaande regeling van het levensverzekeringbedrijf. Sedert is men voortdurend bezig geweest te trachten daarvoor een wettelijke regeling in de plaats te stellen. Vlot is dit niet gegaan. We hebben een ontwerp van een staatscommissie van 1885, een ontwerp van eenzelfde commissie van 1897, welke ontwerpen het niet tot de Kamer gebracht hebben; vervolgens een ontwerp van de vereniging voor levensverzekering, gevolgd door een wetsontwerp van 1912, dat echter ten slotte — zal het ten slotte zijn — wederom heeft plaats gemaakt voor het op 4 October j.l. aan de Tweede Kamer aangeboden ontwerp, hetwelk voorbereid is door een derde staatscommissie, de z.g. commissie-Niemeijer. Indien dit ontwerp wet zal worden, zal het toch meer dan veertig jaren geleden zijn sedert een vorige overheidsregeling van kracht was: oude maatschappijen zullen zich de overheidsbemoeiing nauwelijks herinneren; nieuwe instellingen hebben haar nimmer gekend en zoo doet zich dit ingrijpen in het veertig jaren lang vrij geweest zijnde levensverzekeringbedrijf als iets nieuws voor, waartegen zich hier en daar stemmen verheffen. In werkelijkheid is de schakel tusschen nu en vroeger duidelijk aan te wijzen, zoodat *Mr. Beijen*, de secretaris van de laatste commissie bij de verdediging van de regeling, in een vergadering mocht spreken van een zekere mate van continuïteit, al verwekte deze continuïteit met een tusschenpoos van veertig jaren een begrijpelijke vrolijkheid.

Wat is de reden, dat voor dit bedrijf een overheids-

voorziening gewenscht is, ook voor velen van hen, die van zulk een regeling bij andere bedrijven afkeerig zijn en dat hier zulk een regeling heeft bestaan van 1830—1880, in een tijd toen in het algemeen de overheid zich ervan onthield om in de bedrijven in te grijpen? De reden moet gezocht worden in den aard van de overeenkomsten, welke tusschen den levensverzekeraar en de verzekerden gesloten zijn. In de eerste plaats onderscheiden deze overeenkomsten zich door den langen duur, in dien zin, dat de praestaties van de verzekerden dadelijk beginnen, maar dat de tegenpraestatie van den verzekeraar dikwijls eerst na verloop van lange jaren opeischbaar zal zijn. Het gevolg hiervan is, dat de verzekerden vertrouwen moeten hebben in de soliditeit van den verzekeraar, over wellicht vele tientallen van jaren. Mocht tijdens den loop dier jaren dat vertrouwen meer of minder worden beschaamd, dan zijn de verzekerden machteloos. Invloed of toezicht op de gestie hebben zij niet, kunnen zij niet hebben en ontijdige verbreking van de overeenkomst, vervroegde praestatie van den verzekeraar brengt steeds een aanmerkelijk verlies mede voor den verzekerde en leidt tevens niet tot het door hem beoogde doel. En hier komen wij aan het tweede belangrijke punt, de beteekenis, welke deze overeenkomst in het algemeen voor de verzekerden heeft: voor hen is het een levenskwestie, zij verzorgen hierdoor hun ouden dag en wanneer de verzekeraar in gebreke blijft, zal hun oude dag onverzorgd zijn en zullen zij mogelijkwijze aan armoede en ondergang zijn overgeleverd. Indien een verzekeraar niet meer in staat is zijne verplichtingen na te komen, worden daardoor talloos velen zeer ernstig getroffen en de gevolgen kunnen jaren duren of zullen na jaren eerst ernstig door de belanghebbenden gevoeld worden. Dan zal ingrijpen van overheidswege soms noodig moeten zijn, indien men niet wil, dat velen ondanks hunne voorzorgen in hun ouderdom niet kunnen voorzien in hun onderhoud. Vandaar dat hier een bemoeienis van de overheid alleszins gerechtvaardigd is, omdat deze alleen kan doen, wat de verzekerden niet kunnen: trachten waarborgen te vinden, dat de verzekeraar behoorlijk solide is en solide blijft; dat laatste vooral, maar zonder het eerste zal dat niet zijn te bereiken. In het bovenstaande vindt men voldoende motiveering voor het ingrijpen van den wetgever in dit bedrijf; de moeilijkheden, waarin eenige bekende instellingen, die het volle vertrouwen van hun verzekerden genoten, geraakt zijn, toonen de juistheid hiervan aan en laten niet toe, dat de regeling nog langer op zich laat wachten. Ook de verzekeraars zelve kunnen het beginsel van staatsbemoeiing met hun bedrijf niet meer afwijzen; zij kunnen bezwaar hebben tegen deze of gene methode, maar het beginsel moet ook voor hen gewenscht zijn, daar elke calamiteit, één verzekeraar overkomen, haar terugslag heeft op het geheele bedrijf en de staatsinmenging, hoe dan geregeld, de strekking heeft die calamiteiten zooveel mogelijk te voorkomen. Het vertrouwen, dat ongetwijfeld door de gebeurtenissen van het laatste jaar een stoot heeft gekregen, zal door den steun van een staats-toezicht weder eerder hersteld worden. Men moet dan ook aannemen, dat het voor die verzekeraars, die zich ook thans nog verzetten tegen elke staatsinmenging, meer is een bezwaar tegen eenig systeem of uitwerking van dat systeem in het aanhangige voorstel.

Eveneens is uit het voorgaande voldoende af te leiden, dat deze regeling geenszins een voorlooper is van een regeling van andere bedrijven van handel en bankwezen, noch zelfs van de andere verzekeringbedrijven en dat zij, die zich met alle macht zouden verzetten tegen zulk een staatsinmenging, niet inconsequent zijn, wanneer zij die inmenging hier niet alleen gewenscht, maar ook noodzakelijk achten.

Wij zijn nu echter eerst bij het beginsel, maar dit moet worden uitgewerkt en hier komen vele moeilijke

heden, waarover verschil van inzicht zal blijven bestaan, maar waar een keuze zal moeten worden gedaan.

De groote vraag, welke zich hier voordoet, is deze: zal de staat al of niet daadwerkelijk ingrijpen in het bedrijf, voorschriften geven, waaraan de bedrijfsvoering moet voldoen? Er zijn er, die meenen, dat alleen hierdoor voldoende zekerheid kan worden verkregen voor blijvende soliditeit en een richtig beheer. Goedkeuring dus van de tarieven, voorschriften voor premiereserve en belegging. Naast de voordeelen springen de groote nadeelen in het oog. De Staat neemt de verantwoordelijkheid op zich van het beheer, zonder nochtans beheerder te zijn; de bestuurders, aan wie hunne gestie wordt voorgeschreven, zullen uit den aard hunne verantwoordelijkheid minder gevoelen: het systeem leidt tot staatsexploitatie, zonder dat deze wordt gewild.

Grijpt men niet in in het beheer, hoe kan men dan een regeling treffen, welke geen schijn is, maar werkelijk de waarborgen geeft, welke daarvan geëraagd worden? Vooropgesteld moet worden, dat in dat geval volledige waarborgen, voornamelijk voor reeds gesloten verzekeringen, niet te verkrijgen zijn: wanneer in latere jaren het beheer slecht gevoerd wordt en de publiciteit hiervan wellicht nieuwe verzekerden zal terughouden, zullen niettemin de oude verzekerden de dupe kunnen worden. Men rekent echter, dat tijdige publiciteit en daardoor vrees voor achteruitgang in het bedrijf het heilzame gevolg zal hebben, dat van den slechten weg tijdig zal worden teruggekomen, waardoor ook de bestaande verzekeringen van het dreigend gevaar zullen worden gered.

Wanneer de Staat zich niet zal inlaten met de bedrijfsvoering, zal zijn inmenging voornamelijk twee punten betreffen: waarborgen bij de oprichting en waarborgen voor zoo groot mogelijke publiciteit. Het ontwerp gaat deze richting uit. Afgezien is van inmenging in de bedrijfsgestie op grond van de bezwaren, welke hierboven daartegen zijn aangevoerd; de keuze is gevallen op het andere systeem en wij vinden dan ook regelingen betreffende de beide zoeven genoemde onderwerpen.

In de eerste plaats dus waarborgen bij de oprichting. Zooals reeds gezegd, moet de soliditeit van den verzekeraar voor langen tijd gewaarborgd worden. Het vermogen van den verzekeraar, dat als basis voor zijn bedrijf gestrekt heeft, de gekweekte reserve, moeten beschikbaar blijven voor de verplichtingen uit de gesloten verzekeringen voortvloeiende. Voldoende waarborg hiervoor bestaat nimmer, wanneer de verzekeraar is een natuurlijk persoon. Dan zullen immers deze bedragen deel uitmaken van zijn vermogen en daarmede tevens dienen tot waarborg van zijn overige, met het levensverzekeringbedrijf in geen verband staande verplichtingen. Een nog grooter bezwaar is, dat wanneer de verzekeraar sterft, zijn vermogen komt aan zijn erfgenamen, die dan eveneens in zijn plaats komen als verzekeraar. De verzekerden vinden dus personen tegenover zich met wie zij niet gecontracteerd hebben, die zij wellicht niet als verzekeraars wenschen en in wie zij niet het vertrouwen hebben als in hun erflater. Zal het vermogen onverdeeld blijven of zal het onder de erfgenamen verdeeld worden, zoodat ieder een evenredig deel van de verplichtingen mede op zich neemt. In allen gevalle zal het voor de verzekerden last en gevaar medebrengen. Eenige zekerheid, dat hun rechten gewaarborgd zullen blijven, hebben zij niet. Vandaar dat het ontwerp den natuurlijke persoon als verzekeraar uitschakelt en daartegen zal geen enkel bezwaar kunnen bestaan.

Voorgeschreven is, dat het levensverzekeringbedrijf alleen zullen mogen uitoefenen naamloze vennootschappen en onderlinge maatschappijen. Natuurlijke personen en vereenigingen, anders dan de bovenvermelde, welke thans het levensverzekeringbedrijf uitoefenen zullen nog gedurende drie jaren daarmede

mogen voortgaan; daarna moet de wettelijke vorm zijn aangenomen. Hiertegen zijn bedenkingen aangevoerd: niet tegen het verbod, dat natuurlijke personen het bedrijf zullen uitoefenen, maar tegen de beperking van de daartoe bevoegde vereenigingen. Gezegd wordt, dat er thans instellingen zijn van een anderen vorm, welke op zeer behoorlijke en zekerheid gevende wijze werken en waarvoor het bezwaarlijk is zich om te zetten in een naamlooze vennootschap of onderlinge maatschappij. Dit punt zal nader dienen te worden onderzocht, in het bijzonder de waarde der bezwaren tegen een omzetting. Het kostenbezwaar, voor zoover dit betrekking heeft op zegel en registratie, kan door een bijzondere bepaling worden ondervangen. Hiervoor zal zeker alles te zeggen zijn. Tegen het voorschrift voor zoover het nieuw op te richten instellingen betreft kan moeilijk bezwaar worden gemaakt.

Nog een anderen waarborg heeft het ontwerp gezocht in het vereischte kapitaal: f 500.000 voor naamlooze vennootschappen en onderlinge maatschappijen, welke ook anderen, dan eigen leden verzekeren, f 250.000 voor onderlinge maatschappijen, die hare werkzaamheid tot hare eigen leden beperken. Voor bestaande instellingen wordt de helft van deze bedragen geëischt. Deze hebben reeds een reserve, welke de functie van het kapitaal mede verricht. Toch kan voor verschillende bestaande verzekeringsmaatschappijen ook deze eisch bezwaren en moeilijkheden medebrengen. Aangevoerd is, dat voor sommigen een dergelijk kapitaal niet noodig is: dat de reserve geheel in de eischen voorziet of dat de kleine omvang van het bedrijf een dergelijk kapitaal niet behoeft. In een vorig ontwerp waren de eischen het dubbele; na gemaakte bezwaren zijn deze toen teruggebracht. Zoo is het ook mogelijk, dat de thans aangevoerde bezwaren ernstig zijn, zoodat deze de volle aandacht verdienen. Het mag niet het gevolg van de wet zijn, dat het voortbestaan van bedrijven onmogelijk gemaakt wordt, tegen welke geen redelijke bezwaren kunnen worden aangevoerd en waar ingegrepen wordt in een bestaanden toestand moet met alle rechten rekening worden gehouden. Vandaar dat, waar algemeene regelen voor nieuwe ondernemingen op hun plaats zijn, oude instellingen mogen vorderen dat elk geval afzonderlijk worde onderzocht, wanneer er tegen de algemeene regeling bezwaren bestaan. Het zou mij willen voorkomen, dat zoowel wat betreft de vraag van kapitaal als die van den vorm van associatie, elk geval afzonderlijk moet worden bezien, wanneer gemotiveerde bezwaren tegen de algemeene bepalingen worden aangevoerd. Het zal meer werk geven en moeilijker zijn dan wanneer alles naar een model wordt beoordeeld, maar de bestaande instellingen hebben recht op een afzonderlijke behandeling. Het is een onderzoek dat uit den aard slechts eenmaal voorkomt en de hier ingevoerde Verzekeringkamer is het aangewezen lichaam om dit onderzoek te doen en de beslissingen te geven, waarvan een beroep bij de Kroon zal openstaan.

In dit verband kan nog gewezen worden op een voorschrift, dat verbiedt aan instellingen, welke zich bezighouden met het levensverzekeringbedrijf, andere bedrijven uit te oefenen. Het gevaar zou anders bestaan, dat de fondsen, bestemd voor de uitbetaling der verzekeringcontracten, aangesproken zouden worden voor de verplichtingen uit het andere bedrijf. Een soortgelijke toestand dus, als wanneer een natuurlijk persoon het levensverzekeringbedrijf uitoefent. Als uitzondering hierop is nog toegestaan om als nevenbedrijf „overeenkomsten te sluiten, welke bestaan in het tegen genot van premie aanvaarden van verplichtingen van geldelijken of van anderen aard in verband met gebeurtenissen, waarvan het ontstaan op het tijdstip, waarop zij zullen voorkomen, onzeker is en die den persoon van den mensch betreffen". Bedoeld is onder meer een ziekte- of ongevallenverzekering.

Men is tot dit verbod gekomen, omdat men niet wenschte een voorrecht te scheppen van de verzekeren op de premiereserve. In de eerste plaats is zulk een voorrecht op voortdurend wisselende goederen, een gedeelte van het vermogen uitmakende, in ons rechtstelsel niet bekend en zou een doeltreffende regeling vele moeilijkheden met zich brengen. Verder beteekent zulk een voorrecht niets, wanneer niet tevens het bedrag, dat wil dus zeggen de premiereserve, wordt vastgesteld. En dit wil men bij deze regeling juist niet, omdat men de vrijheid van het bedrijf wil handhaven. Daarom wordt hier de waarborg gevonden in het verbod van nevenbedrijven, zoodat de aanwezige baten geheel ten goede komen aan de crediteuren van het verzekeringbedrijf. Waar deze crediteuren in hoofdzaak zijn de verzekeren en de overige crediteuren in het algemeen van weinig beteekenis zijn, wordt op deze wijze hetzelfde bereikt als met een voorrecht, aangenomen eenmaal dat men in beide gevallen geen wettelijke voorschriften voor het bedrag der reserve wenscht.

Naast voorschriften over de oprichting van de bedrijven zijn voorschriften gegeven over de publiciteit. De verzekeren hebben belang voortdurend op de hoogte van den toestand van het bedrijf te zijn en de publiciteit zal zoo moeten geschieden, dat hierdoor geen verkeerde voorstellingen worden gewekt, maar een juist beeld wordt gegeven.

Toch heeft het ontwerp terecht ingezien, dat hiermede niet kan worden volstaan. De duidelijkste openlegging van zaken van een levensverzekeringbedrijf zal aan een niet-deskundige verzekerde nog maar weinig te zeggen hebben, terwijl bespreking in de deskundige vakpers, bij verschil van meening, den verzekerde in het duister laat of ongerustheid kan verwekken, waar deze niet noodig is. Vandaar dat gezocht is naar een betrouwbare leiding, die objectief en buiten de belangen staande, de publicaties kan beoordeelen en van haar inzicht den belanghebbenden mededeeling kan doen. Uit deze gedachte is geboren de Verzekeringkamer, een instelling, die zal bestaan uit personen, welke niet op eenigerlei wijze verbonden zijn aan een onderneming, die het levensverzekeringbedrijf uitoefent. Uit den aard der zaak zullen de leden deskundig zijn, terwijl het aantal nader bij algemeen maatregel zal worden bepaald. Deze kamer zal in de eerste plaats nagaan of de instellingen voldoen aan de eischen voor oprichting gesteld, welke zooveel zijn behandeld. Vervolgens zal de kamer ontvangen de gegevens voor de publiciteit, welke jaarlijks moeten worden ingediend op staten, waarvan de inrichting bij deze wet is vastgesteld. Die gegevens kunnen verwerkt worden in het jaarlijks door de kamer uit te brengen verslag. Alvorens nu deze regeling nader te beschouwen, is het wellicht wenschelijker de regeling van de publiciteit eerst in haar geheel omvang mede te deelen. Men heeft gemeend, dat als eenmaal een deskundig lichaam als de verzekeringskamer zal bestaan, niet hiermede volstaan kan worden, dat deze eenvoudig toeziet op de publicaties, maar dat het gewenscht is, dat haar inzicht en deskundigheid op andere wijze vrucht dragend zullen worden gemaakt. Aan den anderen kant had men er tegen te waken, dat de staatsinmenging in de bedrijfsvoering, welke men wil buitensluiten, hierdoor niet zou binnensluipen. De tusschenweg, die gevonden werd, is deze: de kamer kan niet ingrijpen in het bedrijf, niet voorschrijven of bevelen geven, wanneer naar hare meening een verkeerde richting wordt ingeslagen, maar zij kan adviezen geven. Willen deze adviezen ook tegenover een onwillige onderneming eenig gezag hebben, dan moet een lichte of zwaardere dwang bestaan, dat deze ernstig in overweging zullen worden genomen. Deze dwang is hierin gevonden, dat de adviezen, indien zij niet worden opgevolgd, kunnen worden gepubliceerd. Deze publicatie zal echter niet geschieden dan na een termijn van zestig dagen, terwijl de onderneming

recht van beroep heeft bij de Kroon binnen vijftig dagen. Ingeval van beroep wordt de publicatie opgeschort tot na de beslissing. Voor het zoover komt, is er natuurlijk al velerlei gebeurd. De verzekeringmaatschappij, die het advies heeft ontvangen, zal hare meening daartegenover aan de verzekeringskamer hebben doen kennen. Wordt de kamer hierdoor overtuigd, dan zal zij het advies intrekken en niet publiceren; blijft zij bij hare meening, dan zal zij het antwoord weerleggen. De onderneming zal dan besluiten wat haar te doen staat; gevoelt zij zich sterk, dan zal zij het er op aan laten komen en bij publicatie van het advies na een afgewezen beroep, het publiek laten oordeelen. Zij kan toch vorderen, dat met het advies de geheele daarover gevoerde correspondentie zal worden openbaar gemaakt. Door deze regeling wordt ertegen gewaakt, dat het advies lichtvaardig wordt ter zijde gelegd, terwijl aan den anderen kant getracht is den verzekeraar zooveel mogelijk waarborgen te geven tegen een niet verantwoord ingrijpen in zijn bedrijf. In hoeverre men hiermede geslaagd is, zal in een volgend artikel nader worden onderzocht.

RIBBIUS.

HANDELSCOMMISSARISSEN VOOR NEDERLANDSCH-INDIË.

Het is nu ruim twee jaar geleden, dat de Kamers van Koophandel en de Handelsverenigingen in Nederl.-Indië een mededeeling ontvingen van de Regeering, dat zij het wenschelijk achtte een handelsattaché te zenden naar de Vereenigde Staten, ten einde in de kringen van Amerikaansche financiers en kooplieden belangstelling te wekken voor Ned.-Indië als productieland, als afzetgebied voor Amerikaansche fabrikaten en als terrein voor vruchtbare kapitaalsbelegging. Ofschoon de handelsorganisaties in Indië in het algemeen voor dit plan niet geestdriftig gestemd waren, bleef de Regeering bij haar voornemen, daarin gesterkt door het rapport van den heer K. F. van den Berg, directeur der Javasche Bank, die bij zijn bezoek aan de United States wel een vriendelijke belangstelling in de ontwikkeling van onze overzeesche gewesten had waargenomen, doch tevens een verbijsterende onwetendheid ten aanzien van Nederl.-Indië en de Indische toestanden. Slechts een degelijke systematische propagandacampagne, geleid door iemand, volkomen op de hoogte van de economische verhoudingen in Indië zou daarin verbetering kunnen brengen.

Aan dit plan bleken echter ernstige bezwaren verbonden te zijn. Had de Indische Regeering zich aanvankelijk een handelsattaché gedacht, geheel onafhankelijk van de Nederlandsche economische voorlichtingsdienst en slechts verantwoordelijk aan haarzelve, na langdurig overleg met den Haag werd het juist geoordeeld, de Indische handelsattaché, evenals de Nederlandsche, toe te voegen aan het Gezantschap te Washington. Daarbij kwamen nog andere moeilijkheden, zoodat eerst op de begroting van 1922 een post uitgetrokken werd voor de aanstelling van den handelsattaché of handelscommissaris, zooals zijn ambtstitel zou luiden.

De Minister van Koloniën echter meende, met het oog op de sedert 1919 zoozeer gewijzigde omstandigheden, thans de definitieve benoeming van een handelscommissaris te moeten ontraden en stelde, ten einde toch aan de Indische wenschen tegemoet te komen voor, een Indische specialiteit voor den tijd van zes maanden naar het Gezantschap te Washington te detachereen, teneinde de handelsafdeeling aldaar op de hoogte te brengen van de in 't bijzonder voor Indië gewenschte maatregelen. Na een samenwerking van zes maanden met den Nederlandschen handelsattaché zou men op de ingekomen rapporten beter kunnen oordeelen over de wenschelijkheid van een definitieve bezetting der post, waaraan vrij groote kosten verbonden zouden zijn.

Edoch, ook in Indië was men inmiddels zeer onder den indruk gekomen van de gewijzigde omstandigheden en seinde men terug, dat voorloopig afgezien werd van de aanstelling van een handelscommissaris, zoowel tijdelijk als permanent, waarmede ook op Koloniën de zaak als afgedaan werd beschouwd.

Onderwijl had schrijver dezes de opdracht volbracht om een viertal maanden in Skandinavië, bij wijze van proef, als handelscommissaris inlichtingen te verstrekken betreffende Handel, Landbouw en Industrie van Nederlandsch-Indië.

Daar de motieven, welke geleid hebben tot het besluit der Indische Regeering om voorloopig geen handelscommissarissen te benoemen, geheel staan buiten eenige beoordeeling van de resultaten der Scandinavische proef, meent schrijver dezes niet onbescheiden te zijn, zijn opgedane ervaring te publiceeren en, waar zoowel in Nederland als in Indië groot meeningsverschil heerscht ten aanzien van de taak en het nut van handelsattachés of commissarissen, hoopt hij daarmede bij te dragen tot een practische oplossing van het vraagstuk en een zuiverder beoordeeling daarvan in handelskringen.

Alvorens echter tot mijn eigenlijk onderwerp te komen, dien ik een korte uiteenzetting te geven van het stadium, waarin thans de Nederlandsche voorlichtingsdienst verkeert.

Zooals bekend, liet de economische berichtgeving door de consulaire ambtenaren veel te wenschen over. Met de instelling van de handelsattachés, eenige jaren geleden, en de oprichting van de Afdeling Economische Zaken van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken, wilde men die voorlichtingsdienst over het Buitenland aanmerkelijk verbeteren. Deze handelsattachés toch zouden niet, als de consuls, alleen waarnemen en berichten, doch hadden de kennis en den tijd om ook te *onderzoeken*, te *adviseeren* en te *propageeren*. Het adviseerend karakter kwam bij de Nederlandsche handelsattachés aanvankelijk eenigszins op den voorgrond, daar zij aangesteld werden in een tijd, waarin alle Regeeringen zich beijerden om door economische overeenkomsten den gesorganiseerden handel en industrie op de been te helpen en onze diplomatieke vertegenwoordigers in Londen, Washington enz. zaakkundige adviezen en assistentie noodig hadden. Met het normaler worden der toestanden kwam echter de eigenlijke voorlichtingsdienst weer meer naar voren en zien wij de handelsattachés benoemd tot chefs van de handelsafdeelingen van de Gezantschappen, waarmede de consulaire dienst onder hun contrôle en werksfeer werd gebracht. Teneinde verder een afzonderlijken consul-generaal uit te sparen, werden zij bovendien met deze functie belast. Dit althans is reeds het geval met de handelsattachés te Parijs, Brussel en Berlijn, welk voorbeeld voor New York en Londen t.z.t. zal worden gevolgd. Het ligt bij deze regeling in de bedoeling om de gewone consulaire beslommingen op de schouders te laden van de aan den consul-generaal toegevoegde consulaire ambtenaren, zoodat zijn tijd beschikbaar blijft voor de richtige uitoefening van zijn functie als handelsattaché.

En in hoeverre profiteert Indië nu van dezen dienst?

Vrijwel niets.

Weliswaar kunnen consuls en handelsattachés in hun ressorten aandacht vragen voor Nederlandsch-Indië, zooals inderdaad met prijzenswaardigen ijver geschiedt door den handelsattaché te Washington, maar om, wat voor Indië gewenscht is, met overtuiging en nauwkeurigheid buitenlandsche financiers en kooplieden te kunnen inlichten over deelname aan landbouwondernemingen, handel, industrie of mijnbouw, daarvoor is meer noodig dan goeden wil en dient men vertrouwd te zijn met de economische, politieke en sociale verhoudingen in Nederlandsch-Indië. Voorts zullen de Nederlandsche ambtenaren

doorgaans niet het minste verstand hebben van de Indische producten, wat met het oog op het gebruik van die producten als grondstoffen in tal van industrieën toch zeer gewenscht is en ten slotte worden alle mededeelingen naar den Haag gezonden en krijgt men in Indië of in het geheel niet of zeer laat kennis der ingezonden rapporten. Nu moet toegegeven worden, dat het verlangen naar economische voorlichting bij den handel niet zeer groot is. Evenals in Nederland, staat de groothandelaar tamelijk onverschillig tegenover officiële handelsinformaties. Speciaal de koopman, die zich in het bezit van een oude gevestigde zaak met wereldreputatie mag verheugen, ziet soms met onverschilligheid, soms met wrevel doch zelden met instemming regeeringsbemoedenis met den handel aan en dat standpunt is ook zeer begrijpelijk als men bedenkt, dat het propagandistisch optreden van officiële voorlichters doorgaans voor hem ongewenschte concurrentie in het leven roept of ander overlast berokkent, zonder directe voordeelen daartegenover. De zaak staat natuurlijk anders voor die handelshuizen, die *niet* de middelen hebben of in de gelegenheid zijn zich op elk gebied en in elk land voldoende te oriënteren, maar ook indien van deze zijde het werk van den economischen voorlichtingsdienst niet werd gewaardeerd, dan nog zou dit geen reden voor de Regeering moeten zijn haar arbeid te staken, daar toch deze dienst niet alleen is ingesteld ten behoeve van den handel, maar mede voor de industrie, landbouw, veeteelt, scheepvaart enz. enz. en zeker niet in de laatste plaats ten behoeve van de Regeering zelf, wier plicht het is, volkomen op de hoogte te zijn van de economische verhoudingen in het buitenland, teneinde, zonder op individuele belangen te letten, de volkswelvaart te kunnen dienen.

Ook mijn aanstelling tot handelscommissaris voor Nederlandsch-Indië werd door verscheidene Indische handelshuizen in Nederland minder gunstig opgenomen. Men zag daarin een streven om, met uitschakeling van Amsterdamsche en Rotterdamsche importeurs, directe zakenverbindingen tot stand te brengen tusschen Skandinavië en Ned.-Indië..... wat een onjuiste opvatting was van mijn zending.

De taak toch van den Indischen handelscommissaris ligt hooger dan een onvruchtbare verbreking van bestaande handelsrelaties. Zijn doel is:

1. De verruiming van den afzet van Indische producten.
2. Aantrekking van kapitaal en werkkracht voor de verdere ontwikkeling van Indië.

Weliswaar hoort men dikwijls verkondigen, dat de handel zelf zorg draagt, door gezond eigenbelang gedreven, voor een toenemenden afzet in verhouding tot de groeiende productie, doch geheel juist is die bewering *niet*. Het eigenbelang schrijft den koopman niet voor om zooveel mogelijk te verkoopen, maar wel om zooveel mogelijk *winst* te maken. Hoe minder concurrenten hem daarbij lastig vallen, hoe aangener hem dat is; of het *totaal* kwantum dat op een markt te plaatsen is door bijzondere maatregelen zou kunnen worden vergroot laat hem onverschillig, als hij daar niet zelf van profiteert; zijn belang is wel verbonden aan een meerdere vraag *bij hem*, maar niet aan een grootere vraag in het algemeen, wel aan hogere prijzen voor *zijn* offertes, maar niet aan een hooger prijsniveau in het algemeen. Hij zal daarom hoogstens een indirect belang kunnen hebben bij pogingen om de algemeene vraag naar een product te vermeerderen. *Direct* belang daarbij hebben *de producenten*. Zij profiteeren immers onmiddellijk van een meerdere vraag, van de hogere prijzen en van de wenken welke ten aanzien van kwaliteiten, afwerking, verpakking etc. etc. door officiële voorlichters worden verstrekt.

Zijn die producenten Europeesche ondernemers, in vereenigingen georganiseerd, dan zou het ook op hun eigen weg kunnen liggen om de productenpropaganda

ter hand te nemen. Inderdaad hebben de plantersvereenigingen een zoodanige actie herhaaldelijk overwogen en heeft de Bataviasche Vereeniging van theeplanters eenige jaren geleden haar expert naar de Vereenigde Staten gezonden in het belang van den thee-export naar dat land, welke zending met succes bekroond werd, maar hoezeer men ook overtuigd is van het groote nut der propaganda, aan een systematische, goed georganiseerde campagne in alle landen, die daarvoor in aanmerking komen, kunnen de producenten niet denken, omdat zij daartoe noch de middelen hebben, noch de beschikking over de geschikte personen, met voldoende autoriteit. Nu kan men weliswaar ook geen handelscommissaris vinden met deskundige kennis van *alle* producten, doch daartegenover staat, dat zijn officiële positie hem overal een goede ontvangst en de noodige belangstelling waarborgt.

Zal het optreden van een handelscommissaris dus ten goede kunnen komen aan de Europeesche Cultuurondernemingen, ook het belang der *Inlandsche* landbouwers, van de groote ongeorganiseerde massa, die zichzelf *niet* helpen kan, is daarbij zeer nauw betrokken. Een ruimere afzet b.v. van een artikel als kapok, dat bijna uitsluitend door Java wordt uitgevoerd, *moet* in het belang zijn van de bevolking van Japara, Toeban, Kediri, Solo etc., waar de kapok een hoofdmiddel van bestaan is; maatregelen ter bevordering van den export van Ned.-Ind. copra, tapioca, peper, kokosolie, boschproducten enz. zullen toch ongetwijfeld ten goede komen aan het geheele inlandsche volk.

Zoo zal de handelscommissaris, om het eerste gedeelte van zijn taak te volvoeren, in de door hem bezochte landen een degelijk onderzoek moeten instellen naar het gebruik van grondstoffen, welke uit Ned.-Indië betrokken kunnen worden. Daartoe zal hij fabrikanten van margarine, zeep, rubberartikelen, vernissen enz. enz. persoonlijk moeten opzoeken, met hen eventuele klachten over de kwaliteit bespreken en het gebruik van concurrerende grondstoffen nagaan. Hij zal zich moeten bemoeien met de verspreiding van propagandalectuur in den geest van het indertijd door het Dep. van Landbouw te Buitenzorg uitgegeven boekje: *What Kapok is and what it is used for!* Voorts heeft hij de factoren te bestudeeren en te publiceeren, welke invloed uitoefenen op de consumptie van voedings- en genotmiddelen; waarom b.v. in Skandinavië Javathee zoo weinig bekend is en men daar de specerijen meer uit Engeland betreft dan uit Amsterdam of Rotterdam. Ten slotte zal hij juiste adressen opgeven van handelshuizen en agenten bij wie het Indisch product het best en het goedkoopst betrokken kan worden.

Zijn taak is wel veelomvattend en dat het hem daarbij niet aan belangstelling van de zijde der kooplieden in het te bezoeken gebied behoeft te ontbreken, heeft schrijver dezes bij zijn bezoek aan Skandinavië ondervonden. Zoowel importeurs als agenten maakten een ruim gebruik van de ter beschikking gestelde adreslijsten en steeds had men tijd beschikbaar om een gesprek te voeren over de soorten en kwaliteiten der Indische producten, wat gewoonlijk leidde tot opruiming van bestaande vooroordeelen, herziening van de voor den afzet van onze producten minder gunstige meeningen en soms toezeggingen van bijzondere activiteit en nieuwe proeven.

Maar ook Nederlandsche handelaars in Koloniale producten, daartoe opgewekt door ontvangen brieven uit Skandinavië of door mededeelingen uit de in „Handelsberichten” gepubliceerde rapporten, gaven gedurende en na mijn verblijf in het buitenland van een verblijvende belangstelling blijk en de vele aanvragen welke mij bereikten naar adressen van goede agenten en importeurs van koloniale waren in Skandinavië leverden het bewijs, dat het werk van een handelscommissaris voor Nederl.-Indië tevens in het belang kan zijn van den Nederlandschen handel.

Wat echter het tweede deel van de taak van den Indischen handelscommissaris betreft, hierbij komt hij iets verder te staan van het belang van den *Nederlandschen* koopman. Immers het aantrekken van kapitaal en werkrachten naar Ned. Indië beteekent de vestiging van ondernemingen in onze overzeesche gewesten. Dit zullen niet alleen, en zelfs niet in de eerste plaats, ondernemingen zijn van land- of mijnbouw, maar wel handelsondernemingen, die ongetwijfeld eenige concurrentie zullen aandoen aan de bestaande Hollandsche huizen. Waar wij echter over het monopolistisch standpunt van de Indische Compagnie heen zijn, waar het verder gebleken is dat een toeneming van handelshuizen in Indië de handel aldaar tot grooter levendigheid prikkelt en waar verder de Nederlandsche huizen met hun over geheel Indië verspreide kantoren een geweldigen voorsprong hebben op hun buitenlandsche concurrenten door hun degelijke zakenkennis en veeljarige ervaring, daar mag ik m.i. het nadeel der meerdere mededinging wel verder onbesproken laten.

Een sprekend voorbeeld van het ontstaan van landbouwondernemingen, als gevolg van de vestiging van handelshuizen, hebben wij de laatste tien jaren kunnen waarnemen, bij den groei der Amerikaansche rubberbelangen in Sumatra.

De vestiging van Engelsche huizen leidde tot de belangrijke deelname van het Engelsch kapitaal in de thee- en rubbercultuur en ook het Noorsche kapitaal zou zich in industriele en cultuurondernemingen hebben gestoken, indien de plotselinge ineenstorting van de Java-Oversea-Company niet aan al de plannen te dien opzichte een einde had gemaakt. Wij zien echter hieruit, dat de kooplieden in Indië steeds geweest zijn de voorposten der landbouwers en industrieelen, wat zeer verklaarbaar is, daar het vreemde kapitaal zich niet laat aantrekken door de propagandajer koloniseerende, geïnteresseerde mogendheid, maar wel door de adviezen van in eigen kringen bekende kooplieden van eigen nationaliteit. Om echter die kooplieden tot vestiging van kantoren te krijgen, kan men niet volstaan met te wijzen op de waarde der exportartikelen, doch dient men bij de industrieelen de aandacht te vestigen op de productie der grondstoffen en op Indië als afzetgebied van hun afgewerkte fabrikaten. Het vinden van afzet voor de eigen bekende artikelen trekt een vreemdeling natuurlijk meer aan dan de zoo uiterst moeilijke handel in koloniale producten. Indien hij de artikelen van zijn land met voordeel in het overzeesche gebied kan plaatsen zal dit ongetwijfeld tot persoonlijk bezoek en tot vestiging van een eigen kantoor aanleiding geven, waarna vanzelf belangstelling groeit in de exploitatie van industriele en landbouwondernemingen. Bovendien is een land als Ned.-Indië, dat behoefte heeft aan ruim aanbod van de nieuwste vindingen op het gebied van werktuigen en machines, ten eerste gebaat met een sterke concurrentie van alle moderne industrieën.

De handelscommissaris heeft dus zijn volle aandacht te wijden, zoowel aan de uitvoerproducten als aan de invoerartikelen van Nederl.-Indië, ook al zal door zijn werkzaamheid de concurrentie voor Nederlandsche exporteurs en industrieelen eenigermate kunnen toenemen.

Ik hoop met deze beschouwing te hebben aangetoond, dat aanstelling van handelscommissarissen, speciaal ter verzorging der Indische belangen, minstens even noodzakelijk is als een goede organisatie van den economischen voorlichtingsdienst voor Nederland.

W. DE COCK BUNING.

SOMBERE TIJDEN.

In de 2 Januari j.l. gehouden vergadering van de Kamer van Koophandel en Fabrieken alhier, hield de voorzitter, de heer E. P. de Monchy Rzn., de gebruikelijke nieuwjaarsrede, welke hieronder volgt:

Mijne Heeren,

Het is U bekend, dat de Kamers van Koophandel en Fabrieken met ultimo December van het jaar 1921 hadden behooren te zijn ontbonden, maar dat het noodig is gebleken, dat tijdstip op ultimo Maart 1922 te verplaatsen, met het oog op het niet tijdig gereedkomen van het Handelsregister in verschillende Kamers buiten Rotterdam. Immers het Handelsregister vormt de basis voor de 36 nieuwe Kamers van Koophandel, die het geheele land zullen bestrijken en in de plaats treden van de 97 tegenwoordige.

Met het oog op een en ander heeft het Bureau het niet noodig geoordeeld U uit te noodigen tot eene vernieuwde verkiezing van het bestuur, omdat dat toch slechts voor enkele maanden zou zijn.

Desniettemin mag ik wellicht toch deze eerste vergadering in het nieuwe jaar met een korten terugblik op het jaar 1921 openen.

1921 heeft zeker groote zorgen gegeven, ook in ons vaderland en in onze stad.

De oorlog, die in ieder opzicht veel grootere verhoudingen heeft aangenomen dan verwacht werd, heeft in zijne gevolgen verder om zich heen gegrepen en eene ontwrichting in het handels- en verkeerswezen teweeggebracht, veel heviger dan te voorzien was. De prijsdalingen tegen het einde van het jaar 1920, voortgezet in 1921, zijn sterker geweest en met grooter intensiviteit ingetreden dan de meerderheid der belanghebbenden verwacht had.

De lange duur van den oorlog is daaraan zeker mede schuldig. Immers gedurende het tijdvak van schijnbaren bloei, een tijdperk, waarin de prijzen der verschillende handelsartikelen al een even onbeteekenende rol speelden als de vrachten, die voor het vervoer werden gevraagd, behoorde er wel een zeer groote mate van doorzicht en zelfbeheersching toe om altijd bedacht te blijven op eene malaise, die men wel wist dat komen moest, maar waaraan niet meer de aandacht werd geschonken, die stellig haar deel zou zijn geweest, wanneer de geheele ontwikkeling van de wereldomstandigheden in een vlugger tempo had plaats gevonden.

Laten wij het eerlijk bekennen: dat doorzicht heeft de groote meerderheid onzer niet getoond te bezitten. Maar laten wij het elkander dan ook niet te zwaar aanrekenen, wanneer de ondernemingsgeest zich in vele gevallen sterker heeft ontplooid, dan, achteraf gezien, wenschelijk ware geweest.

Immers, niet alleen de ondernemingsgeest is te hard van stal gelopen; de geheele maatschappij heeft zich gedurende de bloeiperiode te breed ingericht en men zal de treurige gevolgen daarvan wel ondervinden, als de resultaten van de moeilijke verhoudingen op scheepvaart-, handels- en nijverheidsgebied zich o.a. in de opbrengst der belastingen zullen hebben uitgesproken.

Toch zou het verkeerd zijn, niet te erkennen, dat gedurende de bloeiperiode — om maar aan dat begrip vast te houden — veel is tot stand gebracht, dat wel niet dadelijk in ruime mate vruchten afwerpen kon, maar waarvan in de toekomst zal kunnen blijken, dat de ondernemingsgeest niet vergeefs heeft gewerkt.

Als men nagaat, dat in het jaar 1920 Nederlandsche ondernemingen nieuwe geregelde stoomvaartlijnen hebben ingericht van Rotterdam naar Oost-Afrika, Australië, Oost-Azië, Britsch-Indië, West-Afrika, Zuid-Afrika, Zuid-Amerika, de North-Pacific, de Russische Oostzee en Londen, dan kan een aandeelhouder zijn direct geldelijk belang daarmede niet gediend achten; maar als men er zich rekenschap van geeft, welke uitzichten voor de toekomst aan Handel en Industrie daardoor zijn geopend, dan valt toch wel een ander licht op die vastleggingen van kapitaal.

Behalve de genoemde diensten, door Nederlandsche rederijen opgericht, werden in hetzelfde jaar 1920 door buitenlanders verbindingen met onze haven tot stand gebracht met West-Afrika, de Portugeesch-Afrikaansche havens, de Westkust van Zuid-Amerika, de Oostkust van dat land, de North-Pacific, Canada, Cuba en Mexico, de Middellandsche Zee en de Zwarte Zee, Nederlandsch-Indië, Schotland, Baltimore en Philadelphia, Danzig, Denemarken, eenige Fransche havens en Marokko.

Uit een en ander sprak het vertrouwen, dat de verblindheid, waarmede ook toen reeds de aarde geslagen scheen, niet van blijvenden aard zou wezen en tevens de verwachting, dat alsdan voor Rotterdam eene groote ontwikkeling zou intreden.

Ik denk daarbij ook aan de toenemende aandacht, die Rotterdam geniet.

Is het niet opvallend, hoe talrijk de bezoeken van buitenlanders zijn, met hoeveel opgewektheid er over onze

voorbeeldige outillage wordt geschreven en gesproken, hoe vele de aanvragen zijn, ook bij de Kamer, om inlichtingen en adressen. Mij dunkt, men mag dit met ingenomenheid vaststellen.

Helaas heeft het jaar 1921 nog geen radicale verbetering gebracht. De tijden zijn nog duister, maar eenmaal zal het licht doorbreken en dan mag onze haven zich gelukkig rekenen, dat Handel en Scheepvaart zich gedurende de moeilijke periode op betere omstandigheden hebben voorbereid. Wij weten te goed, dat de Volken elkander op den duur toch niet kunnen ontberen en, evenmin als de wetten der natuur zich blijvend laten veronachtzamen, zoo zullen de economische waarheden zich ten slotte laten verdringen.

Voor den goederenhandel zijn de tijden niet minder moeilijk dan voor de Scheepvaart. De groote terughoudendheid in de landen, die hunne koopkracht voor een groot deel hebben ingeboet, werkt niet het minst op ons land terug, dat in ieder opzicht is ingericht op een verkeer met het buitenland en als dat buitenland dan nog, behalve dat het de goederen niet afneemt, tengevolge van zijn dalende valuta zoo belangrijk goedkoopere werkkrachten bezit, dan verwondert men zich niet, dat de malaise groote verhoudingen heeft aangenomen, malaise in den handel en malaise in de nijverheid.

Het dalen dier vreemde valuta kan natuurlijk niet blijvend zijn. Er zal een tijd komen, dat ook daarin eene stabiliteit zal zijn verkregen en dan ook zullen de geldelijke verhoudingen in het buitenland zich regelen; dan zal het buitenland niet meer aan ons verkoopen tot in onze oogen spotprijzen, die voor de leveranciers slechts in schijn rendement opleveren, omdat de kosten aan de voortbrenging verbonden, onwettelijk waren; dan ook zullen de loonen aldaar in gezonde verhouding komen te staan tegenover de loonen in de landen met een stabiel muntstelsel. Dan echter zal het er voor ons op aankomen, ons degelijk reken-schap te geven of wij te duur leven, of de kosten, die op onze voortbrenging drukken, gehandhaafd kunnen worden en dan moet men vertrouwen, dat in alle kringen van de maatschappij daarmede rekenschap zal worden gehouden.

Ook die tijd zal niet gemakkelijk zijn. Eerst dan toch zal duidelijk de vraag voor oogen treden, in hoeverre onze concurrenten aan meerder ontbering zijn gewend geraakt en in directen zin goedkoopere arbeiden; in hoeverre een ernstig streven naar harder — misschien langduriger — werken aldaar voorziet. Mogen dan de woorden van Schiller „Arbeit ist des Bürgers Zierde" ter harte worden genomen en aan het beginsel worden vastgehouden, dat een ieder hoog en laag, voor een groot deel bevrediging heeft te zoeken in den arbeid zelf en dezen niet slechts te beschouwen heeft als een noodzakelijk kwaad.

HET STAATSBEDRIJF VAN DE POSTERIJEN, DE TELEGRAFIE EN TELEFONIE.

De Bedrijfsbegrooting.

In het Ontwerp van Wet tot wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie over het dienstjaar 1920 (1919/1920 No. 549) stelt de Minister van Waterstaat voor artikel 13 der begrooting luidende: „kantooronkosten bij abonnement, vervaardiging van postzegels en geldswaardige stukken", enz. te verhoogen met f 103.700 en nader vast te stellen op f 2.490.700. Ter toelichting deelt de Memorie van Toelichting o.a. mede: „Bij de samenstelling van de oorspronkelijke begrooting kon geen rekening worden gehouden met de aanschaffing van 7 miljoen labels, van een 100-tal bestellerstasschen en van 80 numeroteurs voor den postwisseldienst, welke een uitgaaf vorderen van resp. f 29.200, f 3000 en f 4800."

Bij diezelfde supplettoire begrooting worden op artikel 12 f 50.000 meer aangevraagd voor aankoop van terrein ten behoeve van den bouw van een pakketpostgebouw te 's Gravenhage, aangezien de loods voor den pakketpostdienst op het stationsemplacement der H. IJ. S. M. geheel onvoldoende is te achten.

Deze aanhalingen, die ik met talrijke uit andere begrootingswetsontwerpen voor de P. T. en T. en hunne toelichtingen zou kunnen vermeerderen, doen ernstigen twijfel rijzen aan de juistheid van de toepassing van het begrootingsbeginsel op het Staats-

bedrijf. Is de Volksvertegenwoordiging, krachtens hare staatsrechtelijke functie en hare samenstelling, wel het in dergelijke bedrijfsaangelegenheden tot oordeelen en beslissen aangewezen orgaan?

Wat is de beteekenis van het in artikel 123 der Grondwet neergelegde begrootingsstelsel? In het kort wel deze, dat uit 's Rijks schatkist geen gelden kunnen vloeien dan met den wil der Volksvertegenwoordiging, d.w.z. van de vertrouwensmannen van hen, die het overgrootste deel dier gelden hebben op te brengen. Die wil kan tweeërlei zijn: een goedkeuren van uitgaven door de Regeering voorgesteld, van geldelijken steun aan belangen, die zij dien steun waardig acht, of wel een bevelen van uitgaven op grond van eigen belangenwaardering. De vraag is zeer zeker gerechtvaardigd of de practijk van dit begrootingsstelsel wel in alle deelen aansluit aan de behoeften van het moderne staatshuishouden. Zijn grondgedachte evenwel strookt daarmede volkomen. Aan de eene zijde staan de talloze belangen, die naar hunnen aard aanspraak kunnen doen gelden op steun van staatswege, aan de andere de beperkte middelen. Wat is natuurlijker dan dat het orgaan, aan hetwelk in ons staatsbestel de beslissing toekomt over de waarde van alle belangen, die den overheidssteun in welken vorm ook behoeven of vragen, ook in hoogsten aanleg beslist over het al of niet verleenen en over de mate van den misschien daadwerkelijksten steun, den geldelijken. Ongetwijfeld, de beslissing over de verdeeling van de beperkte middelen over de talloze behoeften is taak der Volksvertegenwoordiging.

Geldt deze waarheid ook voor een Staatsbedrijf, als dat der P. T. en T.? Het bestaan van een bedrijf, ook van een Staatsbedrijf, is op den duur slechts mogelijk, wanneer de diensten, die de Staat door dat bedrijf aan de gemeenschap bewijst in die mate geldelijk productief zijn, dat het bedrijf uit eigen middelen kan bestaan, zelfgenoegzaam is. Karakteristiek voor het bedrijf in economischen zin is, dat behoeften en middelen, anders gezegd uitgaven en inkomsten, in een organisch verband staan. Gezond is alleen het bedrijf, dat een hechte financiële structuur bezit, welks leider elke uitgaaf in het licht der inkomsten ziet en omgekeerd. In deze financiële structuur nu ligt voor ons vraagstuk het groote onderscheid tusschen een Staatsbedrijf en de overige Staatsbemoeiing. Voor deze laatste bestaan behoeften en middelen geldelijk los van elkaar en is het financiële beheer ten slotte een vraag van verdeeling. De begrootingsprocedure is, zooals we zagen, de aangewezen weg om die verdeeling tot stand te brengen. Bij een Staatsbedrijf vindt de overweging van een bepaalde uitgaaf haar antwoord in de regels van een goed bedrijfsbeheer. Uit een bedrijfsoogpunt is dus het grondwettige begrootingsstelsel, zooals ik dat boven beschreef, overbodig.

Het werkt bovendien belemmerend. In de begrooting schrijft de wetgever, door het vaststellen der bedragen, die ten dienste der verschillende belangen mogen worden aangewend, voor een gansch jaar den te volgen weg voor. Deze gebondenheid is voor een bedrijf uitermate bezwaarlijk. Natuurlijk mag in de leiding van het bedrijf de vaste lijn niet ontbreken, maar het bedrijf moet, zich oriënterende aan de behoeften der gebruikers, zelf die lijn trekken. Die behoeften zijn dikwijls zeer wisselend en moeilijk te peilen. Dat de bedrijfsleider beter dan de buiten het bedrijf staande wetgever daartoe in staat is, is wel zeker. Maar daaruit volgt dan ook dat de eerste, zonder te worden belemmerd door een voorgeschreven te kiezen richting, den koers moet bepalen en veranderen waar hem zulks noodig voorkomt. Dat de bedrijfsleiding zich vaak niet houden kan aan den haar voorgeschreven koers kan ook blijken uit de in elk begrootingsjaar voorkomende supplettoire begrootingswetten, die vaak niet anders doen dan de begrooting

met den feitelijken toestand in overeenstemming brengen.¹⁾

Tot nu toe bepaalde ik mij tot de begrooting van uitgaven.

De begrooting der P., T. en T. kent, ingevolge de Bedrijvenwet, evenwel ook een begrooting van inkomsten. Ook dit onderdeel der begrooting dient aan de structuur en de eischen van het bedrijf te worden getoetst. Dan zal blijken, dat voor de wenschelijkheid van het opstellen van een begrooting van inkomsten evenmin afdoende gronden aanwezig zijn. Rechtsgrond tegenover de gebruikers voor het innen der voor de verschillende diensten bepaalde prijzen is ze niet, immers de rechtsgrond tot inning ligt in het bewijzen van den dienst zelve. Een door den wetgever gedaan bevel tot of een goedkeuring van die inning kan ze evenmin zijn; die beide kunnen voor de bedrijfsleiding, wier taak het uiteraard is te zorgen, dat het bedrijf voor zijne diensten een juiste belooning ontvangt, overbodige aansporingen heeten. Zoo blijft er alleen over, de begrooting van inkomsten te zien als een raming van baten, die, gesteld tegenover de begrooting van uitgaven, een conclusie mogelijk maakt omtrent de verwachte financiële resultaten voor het komende jaar. Een eigen waarde komt zodoende aan de begrootingswet van inkomsten niet toe.

Blijkt de wenschelijkheid van afschaffing der begrooting — in wetsvorm — van uitgaven, dan kan die van inkomsten tevens verdwijnen. Reeds aansporen worde evenwel opgemerkt, dat van afschaffing van een begrooting in bedrijfstechnischen zin natuurlijk geen sprake is. Elke bedrijfsleider zal bij zijn beheer telkens met de gegeven financiële mogelijkheden moeten rekening houden, een begrooting opstellen. Zulk een begrooting is echter een technisch-finantieele, geen staatsrechtelijk-finantieele werkzaamheid, die niet eenmaal per jaar wordt ter hand genomen, maar aan elken belangrijken maatregel dient vooraf te gaan.

Ons betoog leidt dus voorloopig tot het volgende resultaat: Evenals de feiten indertijd drongen tot de invoering, krachtens de Bedrijvenwet, van een afzonderlijke begrooting voor de P. T. en T., evenzoo nopen thans bedrijfsbelangen tot *afschaffing* van het stelsel der wettelijke bedrijfsbegrooting.

Maar ook bij deze aangelegenheid doet het algemeen belang zich gelden. Is ook uit dien hoofde de afschaffing gewettigd? Het is denkbaar, dat overwegingen van algemeen belang zich tegen uitgaven verzetten, die het bedrijfsbelang eischt, althans wenschelijk doet zijn.²⁾ Is het dan niet wenschelijk over een middel te beschikken om dergelijke uitgaven te beletten. Zeer zeker, maar het te haat nemen der begrootingsprocedure is daarvoor geenszins noodig of wenschelijk. Het in het vorige opstel beschreven Koninklijk of Ministerieel goedkeurings- of vernietigingsrecht is daartoe geheel voldoende. De practijk leert bovendien, dat bij de behandeling der bedrijfsbegrooting in de Staten-Generaal, na soms lange algemeene beschouwingen, de artikelen nagenoeg steeds zonder wijziging worden aangenomen, zooals zij werden voorgesteld.

Zoo komen wij tot de slotsom, dat ook het algemeen belang zich niet tegen afschaffing der wettelijke bedrijfsbegrooting verzet. Om die afschaffing

¹⁾ Het inzicht, dat de wetgever niet het meest competente orgaan ter beoordeeling van de financiële eischen van een bedrijf is, uit zich ook in de o.a. in Frankrijk bestaande plannen om de P. T. en T. bij de wet onder zekere waarborgen de bevoegdheid te verlenen tot het aangaan van geldleeningen. De ervaring heeft daar en elders geleerd, dat overwegingen van fiscalen aard meermalen geheel of ten deele aan het bedrijf uit de Rijksmiddelen de gelden onthouden, die het, vooral voor kapitaaluitgaven, behoeft.

²⁾ Ook het omgekeerde geval is mogelijk. Daarover straks nog iets nader.

grondwettig mogelijk te maken is alleen wijziging en aanvulling van de zesde afdeeling van het derde Hoofdstuk der Grondwet, in het bijzonder van artikel 123 noodig.

Of is er wellicht nog één overweging, die twijfel doet rijzen over de wenschelijkheid van afschaffing der wettelijke bedrijfsbegrooting? Krachtens artikel 14 onder c der Bedrijvenwet komt het geraamde verlies op de exploitatierekening van het bedrijf over eenig jaar ten laste der algemeene Staatsbegrooting. Is het nu wel juist, dat aan denzelfden wetgever, die tenslotte een wettelijk nauwkeurig omschreven geldelijke ondersteuning zal hebben toe te leggen, door afschaffing der wettelijke bedrijfsbegrooting een daadwerkelijk middel om op den gang van zaken in het bedrijf invloed te oefenen, wordt onthouden; al maakt hij ook, zooals daareven werd medegedeeld, daarvan zelden gebruik? Het dient erkend, dat ten deze het Koninklijk- of Ministerieel goedkeurings- of vernietigingsrecht onder de sanctie der Ministerieele verantwoordelijkheid het budgetrecht van de volksvertegenwoordiging niet kan vervangen. Toch komt het mij voor, dat de uitkeering ten laste der Staatsbegrooting geen afdoend bezwaar vormt tegen afschaffing der wettelijke bedrijfsbegrooting, mits slechts die uitkeering van karakter verandert. Eenigen tijd geleden had ik reeds gelegenheid in dit tijdschrift (No. 253 blz. 956, 2e kolom) op te merken, dat financiële steun aan het bedrijf in den vorm van voorgeschreven dekking van het geraamde tekort der exploitatierekening het bedrijfskarakter in economischen zin der P. T. en T. ernstig bedreigt. Nu schrijft inderdaad de bedrijvenwet (artikel 4 onder c.) steun in dezen vorm voor. Verstrekt men in stede daarvan den steun in den vorm van de niet verplichte, maar mogelijke en in elk voorkomend geval te bepalen subsidie, dan verliest daarmede het evengeopperde bezwaar tegen afschaffing der bedrijfsbegrooting zijn gewicht. Immers, wanneer de begrootingswetgever, zoo het afgelopen bedrijfsjaar een tekort opleverde, telkens bij de vaststelling der algemeene Staatsbegrooting heeft te beslissen omtrent de vraag der steunverleening en de mate van den steun, waaromtrent dus niet van tevoren reeds zekerheid bestaat, dan zal dit de bedrijfsleiding tot een voorzichtig financieel beheer aansporen. Bovendien zal de wetgever op deze wijze telken jare in de gelegenheid zijn, rekening houdende met den toestand van het bedrijf, den vorm van den steun nader te bepalen en dien steun te onthouden, wanneer hij goeden grond heeft om aan te nemen, dat de resultaten van het komende jaar de verliezen van het afgelopen zullen goedmaken. Natuurlijk eischt dit alles een uitgewerkte wettelijke regeling; het gezegde komt mij evenwel voldoende voor om aan te toonen, dat een wijziging van den aard van den financiële steun bij exploitatietekorten in den aangegeven zin aan den wetgever zeker geen geringeren invloed op de financiële gestie van het bedrijf zou toebedeelen, dan hij thans door de wettelijke bedrijfsbegrooting bezit.

Zoo blijft er dus een betrekking tusschen het bedrijf en de *algemeene* Staatsbegrooting. Overigens worde het Staatsbedrijf der P. T. en T. bij de verzorging der aan hem toevertrouwde verkeersbelangen van den knellenden band der wettelijke bedrijfsbegrooting bevrijd.

Besluit men hiertoe inderdaad, dan komt daardoor een allerbelangrijkste aangelegenheid aan de orde, n.l. die der zaakkundige controle op de financiële gestie van het bedrijf. Die controle is thans krachtens artikel 8 der Bedrijvenwet in hoofdzaak dezelfde als op het geldelijke beheer der overige takken van Staatsdienst.¹⁾ Het is bekend, dat naar ons Staatsrecht het onderzoek naar de wettigheid der uitgaven is opgedra-

¹⁾ Over de controle van den boekhoudkundige, genoemd in artikel 18 der Bedrijvenwet, straks nader.

gen aan de Algemeene Rekenkamer, terwijl dat naar de doelmatigheid voor rekening van de Staten-Generaal is. Een bespreking van het eerste onderzoek en de vele vraagstukken, die zich daarbij voordoen, dient thans, als niet hoorende binnen het kader van dit opstel, achterwege te blijven. Alleen zij opgemerkt, dat deze controle op het Staatsbedrijf, zoo ze gehandhaafd blijft, bij het vervallen der wettelijke bedrijfsbegroting zeer belangrijk van karakter zal veranderen.

Zoo blijft dan te bespreken het onderzoek naar de doelmatigheid der uitgaven, m.a.w. de controle op de financiële gestie van het bedrijf. Die controle is een zaak van het allergrootste belang. De praktijk wijst uit, dat de Staten-Generaal niet het geëigende orgaan voor deze controle zijn en zulks behoeft ons geenszins te bevreemden. Immers het orgaan, dat deze controle uitoefent, moet door samenstelling en werkwijze in staat zijn, zich met het bedrijf in al zijn onderdelen vertrouwd te maken; zijn onderzoek moet gegrond zijn op een aanhoudende belangstelling en een uit eigen waarneming geboren kennis van zaken. Aan deze eischen voldoet ook niet de in artikel 18 der Bedrijvenwet genoemde „buiten het bedrijf staande(n) boekhoudkundige”, wiens onderzoek zich beperkt tot een eenmaal 's jaars nazien der boekhouding.

Het nieuwe controle-orgaan moet behalve deskundigheid en kennis van zaken, ook vooral het vertrouwen van het publiek bezitten en tot snel handelen in staat zijn. Het zoude daartoe moeten bestaan uit b.v. drie leden, waarvan twee worden gekozen door de Tweede Kamer der Staten-Generaal, een uit de leden der Kamer en een daarbuiten en waarvan de derde uit de ambtenaren van het bedrijf door den Minister wordt benoemd. Alle drie moeten financieel geschoold zijn. Hunne controle-werkzaamheden moeten permanent zijn; in regelmatige, b.v. wekelijkse samenkomsten moeten de resultaten daarvan in onderling overleg worden vastgesteld. Deze resultaten moeten in een driemaandelijksch, aan de Staten-Generaal uit te brengen, en te publiceeren verslag worden neergelegd. Bovendien moet de Commissie de bevoegdheid bezitten aan den Directeur-Generaal der P. en T. adviezen betreffende financiële aangelegenheden uit te brengen, evenals deze bevoegd moet zijn haar adviezen te vragen. Het spreekt van zelf, dat de samenstelling en werkwijze der commissie bij de wet zullen moeten worden geregeld. Om die wettelijke regeling mogelijk te maken behoeft artikel 126 der Grondwet wijziging en aanvulling.

Ik acht het zeer wel mogelijk, dat de voorafgaande voorstellen tot afschaffing der wettelijke bedrijfsbegroting en instelling van een nieuw controle-orgaan de vraag zullen wakker roepen, of daarvan niet een ongewenschte vermindering van den invloed en het toezicht der Volksvertegenwoordiging op den gang van het bedrijf het gevolg zal zijn. Deze vraag maakt ten slotte nog een onderzoek gewenscht naar de verhouding van den wetgever tot het Staatsbedrijf der P. T. en T. Daarbij zal dan tevens de bespreking van het boven aangevoerde geval, dat het algemeen belang van het bedrijf uitgaven eischt, die op grond van bedrijfsoverwegingen zouden achterwege gebleven zijn, een plaats vinden.

Mr. G. H. DIJKMANS VAN GUNST.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

De beteekenis van de a.s. premiers-conferentie, het plan voor een Europeesche Economische Conferentie en voor een Internationaal consortium; voornaamste feiten uit het afgelopen jaar: tijdelijke inzinking der arbeidersbeweging, uitstel van andere sociale maatregelen; de geldmarkt.

Onze Londensche correspondent schrijft ons d.d. 31 Dec. 1921:

We have had a week of sentimental indulgence, varied by a really mysterious murder, and the public

has now to face the New Year with such courage as it can muster. We began 1921 with the international situation disturbed by a non-settlement of the Reparations Problem, we begin 1922 in the same state. The breach between the British and the French views is wider, the realisation that it is impossible to get all that was originally asked for is more widespread, but the problem of disposing of the Frankenstein's monster created by the Allies remains what it was. For the past ten days the Press has been full of rumours about a European Economic Conference: about the meeting of the experts, but very little has been said about the meeting of the Premiers. But so long as we do not know what these eminent gentlemen are going to do, speculation about conferences to which Germany and Russia may possibly be admitted are completely beside the mark. The absence of any statement, true or untrue, about the forthcoming Cannes meeting fills one with mistrust. It is likely to resemble the other conferences, in which the representatives of this country will be eloquent with good intentions as to the future, but in which they will have no plan to offer with regard to the immediate matter in hand. That matter is this time the January and February payments. No one knows whether the British delegation is in favour of instant payment, whether it is in favour of a postponement, or whether, finally, it is in favour of payment with credit facilities to the German Government, which would in fact be an advance by this country on the strength of Germany's future ability to pay. No one knows whether the French will not at the last moment insist on a military threat, or will not use the submarine question as a bargaining counter to obtain the consent of this country to further encroachments on what is left of freedom of action to the German Government. Until we know these points we need not worry about the financial conference: which would in any case enunciate excellent maxims, and would leave the actual situation precisely what it was. It is quite clear that what is preventing the restoration of economic life in Europe is the folly of governments: is it really necessary for a conference to take place at all to prove this again?

As to the meeting of the experts, it is important to remark that they have nothing to do with Reparations. It is said that the meeting of the Belgian, British and French groups has resulted in the acceptance of the idea of an International Financial Consortium, the object of which would be, firstly, the restoration of Russia, but which would then go on to take over the entire railway system of Central Europe, not to mention the further possibility that it will be entrusted with the task of settling the currency question in these areas as well.

How the Consortium is to perform such miracles without the active consent of the Governments and peoples concerned, is not yet explained. The story goes that to get the co-operation of the German magnates, they will be offered a slice in the cake, which slice will be divided between the German industrialists and the Reparations Commission. All this does not settle the immediate points at issue next week: and as to the results of the forthcoming conference it is necessary to be more than cautious. The political atmosphere which has gathered at Washington in the last few days has certainly done nothing to produce a feeling of mutual good-will between the two principal powers concerned. I am not sanguine that next week will see a settlement, nor, I fancy, is anyone who has followed the conferences of the last two years.

And yet the state of trade must teach even politicians the urgent necessity of coming to a settlement. At the moment things are looking better than for some time past: even the cotton industry is beginning to take heart. Prices and cost of production have

come more into line with one another, stocks are running out, and replacement orders are beginning to come in. And yet the unemployment returns for December 16, show that, exclusive of short-timers, there were registered at the Exchanges some 1.825.000 persons. This does show some fall as compared with the figures at the beginning of the month: but the Christmas season always does improve the position, by increasing the demand for casual labour of one kind or another. Moreover, it has to be remembered that a great mass of labour has fallen back on to the poor-law for relief. The poor-law relief figures reached their maximum in October, when the insurance scheme was failing to function, owing to the loss of benefit by large masses of persons. Nevertheless, the mass of destitution in the country is not to be measured solely by the figures of the Insurance Scheme. In South Wales, for instance, the miners are dependent on poor-relief to some extent, in spite of their being technically in employment. We have again reached the position after the Napoleonic wars, when poor-relief was used to subsidise wages which were felt to be inadequate. With these figures staring them in the face, no wonder that Ministers are anxious to get a settlement of the Continent.

The last day of the year naturally prompts to a retrospect. I will not anticipate the histories which the great journals are issuing in the next few days. But if one asks what have been the salient features of the past year in this country, they seem to me to be as follows:

1. The temporary eclipse of the labour movement. The coal strike of the early summer was the last great effort on the part of the workers to maintain a standard of living and an ideology inconsistent with the facts of the economic situation. At the present time, wages are, if anything, falling faster than the cost of living. The trade union movement is destitute of funds, of inspiration, and of plan. It has gained none of the objects it held out before itself. Nationalisation has lost in popularity: the standard of the working classes is falling below the level of pre-war days, its attempts to obtain a legislative recognition of the eight hours days and of a national minimum wage have all failed. Only the Whitley Councils remain as a permanent legacy of the demand for „workers' control of industry". The unions themselves are losing membership and are at the moment practically drained of funds. Neither in the industrial world, nor in Parliament, has the Labour Party gained in influence.

The left wing has been almost wiped out. The Daily Herald, the organ of the left wing, is on its last legs, and has appealed to the Labour Party for aid. It will probably become the party organ — more respectable, and, unfortunately, probably more unreadable — than it is now.

2. The eclipse of social reform other than labour reform. The tide of national idealism is at a very low ebb. The middle classes, ground between high taxes and high prices, have swung to the right. The result is that the „Anti-Waste School" looks as if they would succeed in throwing away the baby with the bath-water. It is by no means clear that the increased popularity of education and organised care of the public health will survive the economic crisis.

The counter-part of these movements of opinion has been the reaction against bureaucratic interference: a demand for economy which seems to carry more and more weights and a strengthening of the capitalistic forces in the State.

All these features are of course the inevitable result of the trade depression, which is the dominating feature of the situation. It is the depression, not increased production, which has brought the price index from 165 in January to 99 in December,

above pre-war level, taking all the items in the Ministry of Labour Index-number into account. It is the slump again, which is responsible for a fall in the total Currency Note Issue from £367,6 millions to £325,6 millions. Practically nothing has been done to carry out the recommendation of the Currency Committee that the Currency Note Issue should be covered to an increasing extent by Bank of England notes — the notes in the Note Return being unchanged at £19.450.000.

A certain interest has been excited in the last few days by a report, so far unconfirmed, that the Italian Government proposes to cease its purchases of Welsh coal owing to its needs being fully covered by the supplies of Reparations Coal from Germany. This is of course, if true, an excellent weapon in the hands of the opponents of the Government. In any case, the failure of an important Italian bank is not going to do trade with Italy any good. The Board of Trade has relented in its interpretation of the Key Industries Act to the extent of admitting dolls eyes, and glass fruit for ladies hats free of duty under the Act, but the decision of the Committee which is now sitting on the question of fabric gloves is not yet known.

In the money-market the periodical tightness of money associated with window-dressing has made itself felt. This morning's rate for Treasury Bills shows a substantial rise, though the amount applied for was enormous. The financing of the Government by means of these huge bill offerings is one of the most striking effects of the trade depression, and will occasion a good deal of difficulty to the Chancellor of the Exchequer if trade revives, and he finds the banks not quite such willing bidders as they are at the moment.

DE ARBEIDSWET 1919 IN HET WINKELBEDRIJF.

Rectificatie. Tot ons leedwezen is in het artikel van den heer F. Claes onder bovenstaanden titel in het vorig nummer voorkomend verzuimd een correctie over te nemen. De laatste zin van de derde alinea moet aldus worden gelezen: Immers wel heeft de Hooge Raad van Arbeid advies ingewonnen in middenstandskringen, doch het groot-winkelbedrijf is bijna in zijn geheel gepasseerd, enz. — Red.

AANTEKENINGEN.

Engelsche regeeringscontrôle over de Koninklijke-Shell-groep? — De vraag is niet nieuw en reeds meer dan eens werd er in dit blad de aandacht aangewijd.¹⁾ Nog steeds mag zij zich echter in de belangstelling verheugen. Zoo bleek onlangs nog de „Times" van oordeel, dat de Engelsche regeering een post aandeelen in genoemde maatschappijen bezit, welk oordeel de heer Wijnkoop bij de behandeling der Indische begrooting in de Tweede Kamer aanhaalde. De mededeeling van de „Times" is echter officieel tegengesproken, welk feit door Sir John Cadman, die gedurende den oorlog het Britsche petroleum-departement beheerde, werd gereleveerd in een rede, welke hij eenigen tijd geleden hield voor the American Petroleum Institute Conference te Chicago, van welke rede de Financial Times een overzicht bevat. Sprekende over de petroleumbelangen der Engelsche regeering en haar contract met de Anglo-Persian, zeide Sir John, dat de reden voor deze overeenkomst was, de wederzijdsche volledige erkenning van het feit, dat handeldrijven door de regeering geen aanbeveling verdient en dat de regeering buiten staat is een onderneming behoorlijk te beheeren.

Verder bleek hij van oordeel, dat de maatschappij nadeel geleden had door het bestaan van den staat als vennoot, doordat men hieruit geheel ten onrechte

¹⁾ Zie pgns. 366 en 389 jaarg. 1920 en pgns. 81 en 146 van den jaargang 1921.

invloed van den Staat op de commercieele gestie van de maatschappij had afgeleid. De werkzaamheden van de maatschappij hadden een zeer goeden uitslag gehad, maar deze was bereikt niet door, maar ondanks de aandeelen in regeeringsbezit. Een oordeel, dat des te meer aandacht verdient, omdat het uitgesproken wordt door een hooggeplaatst ambtenaar.

Na gelijk hierboven vermeld werd, te hebben gewezen op de officieele tegenspraak van het Times-artikel, zeide Sir John, dat hij wenschte te herhalen, dat de regeering geen belang heeft bij eenige petroleummaatschappij of organisatie, behalve de Anglo-Persian, en dat zij zich in geen deele, direct noch indirect, bemoeit met de commercieele aangelegenheden van deze maatschappij.

Aantal naar een inkomen van boven f 50.000 aangeslagenen in onze grootste vier steden. — Over de samenstelling van het bovenste deel der inkomenspyramide in onze grootste vier steden, geven onderstaande cijfers eenige inlichtingen:

Aantal in het belastingjaar 1920/1921 aangeslagenen, naar een inkomen van:	Gem. Amsterdam.	Gem. Rotterdam.	Gem. 's Gravenhage.	Gem. Utrecht.
Aantal inwoners.	682.904	519.837	370.330	140.467
f 50.000 t. bened. f 60.000	252	98	84	22
" 60.000 " " 70.000	145	49	61	16
" 70.000 " " 80.000	87	52	44	10
" 80.000 " " 100.000	158	37	56	10
" 100.000 " " 120.000	118	30	32	9
" 120.000 " " 150.000	98	28	28	3
" 150.000 " " 200.000	76	26	21	6
" 200.000 " " 250.000	60	11	19	2
" 250.000 " " 300.000	31	9	10	2
" 300.000 " " 400.000	41	8	7	—
" 400.000 " " 500.000	19	3	6	1
" 500.000 " " 600.000	11	1	4	—
" 600.000 " " 800.000	10	2	1	—
" 800.000 " " 1.000.000	7	2	1	—
" 1.000.000 " " 1.200.000	1	2	—	—
" 1.200.000 " " 1.500.000	—	1	—	—
" 1.500.000 " " 2.000.000	1	2	—	—
" 2.000.000 en hoger	3	1	1	—
	1118	362	375	81
Vaste leeningschuld per inwoner op 1 Januari 1921	f 292	f 337	f 321	f 191

De bedragen der vaste schuld per inwoner moeten met de noodige reserve bekeken worden. Hun betekenis hangt er toch voor een groot deel van af, of de opgenomen gelden rendabel zijn aangewend. Zoo heeft b.v. Amsterdam zijn tram en waterleiding, Rotterdam en den Haag hebben geen tram, Utrecht wel, doch geen waterleiding. Amsterdam en Rotterdam hebben hun kostbare havens. In zooverre deze bedrijven en inrichtingen de rente van het daarin gestoken kapitaal en de sommen, noodig voor aflossing, opbrengen, verminderen dus de uit de inkomsten der ingezetenen in den directen vorm van belastingen te heffen bedragen voor den dienst der leeningen.

De Britsche West-Indische eilanden. — Zooals voor eenigen tijd in de pers werd gemeld, vertrekt de ondersecretaris van koloniën, het parlementslid Wood, dezer dagen naar Britsch West-Indië in opdracht van de regeering ter bestudeering van de economische en administratieve problemen, die zich op die eilanden voordoen.

In verband hiermede heeft de regeering eenige gegevens verstrekt omtrent de toestanden op die eilandengroep, die, zooals bekend is, bestaat uit de groote eilanden: Jamaica, St. Kitts, Antigua, Dominica, St. Lucia, St. Vincent, Barbados, Grenada, Port of Spain, Trinidad en ten slotte op het vasteland Demerara.

Zoomin als eenig ander deel van het Rijk, zegt het

bedoeld verslag, zijn ook deze koloniën buiten den invloed van den oorlog gebleven.

Zij zonden, wat zij konden en waaraan het Rijk behoefte had: suiker, katoen, cacao, mahonie- en andere houtsoorten. Dit duurde voort tot 1920, toen de vraag vrijwel ophield. Dit had een economische crisis van betrekkelijk grooten omvang ten gevolge. Want door de oorlogstoestanden waren de prijzen aanzienlijk opgelopen, iets, waaraan toen plotseling een einde kwam. Suiker, die voor £ 120 en meer gaarne koopers had gevonden, zakte tot £ 18 en daarbeneden. Katoen en cacao toonden een gelijken achteruitgang in prijs en zelfs was er gedurende geruimen tijd in het geheel geen vraag naar katoen van de eilanden. En om het economisch gevaar nog grooter te maken vertoonde zich de „boll-worm” in de katoenplantages op St. Kitts, Nevis en Montserrat, terwijl men zelfs vreesde voor een uitbreiding dezer ziekte naar de Kleine Antillen.

Bij de economische moeilijkheden kwamen bovendien nog financieele. Wel hadden vele eigenaars tijdens de periode van voorspoed de hypotheeken afgelost, die op hun plantages drukten, doch andere, blijkbaar in de meening, dat de tijd van voorspoed voort zou duren, vergrootten hunne bezittingen door dure aankopen en staken zich daardoor in groote lasten, zoodat zij thans, nu de prijzen der producten weder zijn gedaald, slechts met de grootste moeite financieel staande kunnen blijven. Ten slotte zijn ook in de West de loonen en de kosten van het levensonderhoud belangrijk gestegen.

Deze verschijnselen hebben ten gevolge gehad, dat de eilanden thans in een toestand van depressie verkeerden, waarop hoogstens Trinidad en Jamaica kunnen worden gezegd een uitzondering te maken, gelijk blijkt uit het feit, dat het eerstgenoemde eiland er in slaagde een plaatselijke leening van een miljoen pond sterling te sluiten, terwijl er goede gronden zijn om aan te nemen, dat ook op Jamaica een dergelijke operatie met succes zal worden bekroond. Voorts mag het als een hoopgevend teeken worden beschouwd, dat de opening van een nieuwe stoomvaartverbinding met Canada uitzicht opent op een verbetering van den uitvoerhandel.

De quaesties, die Mr. Wood thans op die eilanden zal hebben te bespreken en voor te bereiden, hangen samen niet alleen met de economische vraagstukken, waarop boven werd gedoeld, doch ook met het muntvraagstuk en met politieke problemen. Tot dusverre bezat Honduras als ruilmiddel een dollar, die in waarde gelijk stond met den Amerikaanschen, doch de andere eilanden hadden alleen Britsche zilveren munten, terwijl in zaken gerekend werd met den dollar, die daartoe gelijk werd gesteld met 50 pennies. Dit ging natuurlijk goed, zoolang de verhouding tusschen £ en \$ onveranderd bleef, doch nu dit niet meer het geval is, ontstaan er allerlei moeilijkheden in het geldverkeer. Vandaar dat de eilanden den wensch hebben te kennen gegeven naar eigen geld, dat dan wel het pond als eenheid zal hebben, doch overigens volgens het decimale stelsel zou worden ingericht, hetgeen neerkomt op het bezit van het muntrecht, dat tot dusverre in handen van het Rijk was.

Veel ingewikkelder dan het vraagstuk van de munt, zijn evenwel de politieke problemen. Sedert geruimen tijd hebben deze koloniën de noodzakelijkheid gevoeld van nauwere aaneensluiting, waardoor onder andere het voordeel zou worden verkregen van eensluitende douanereglementen, staatsinrichtingen en fiscale regelingen. Zoo hebben reeds voor eenigen tijd Trinidad, St. Lucia, St. Vincent en St. Kitts het verlangen te kennen gegeven naar een vertegenwoordigend lichaam direct door de bevolking gekozen. In Dominica is een beweging met gelijk doel op touw gezet, terwijl in Grenada reeds vier van de zeven niet-ambtelijke leden van den Wetgevenden Raad door de be-

volking gekozen worden, in plaats van door den gouverneur te worden benoemd.

Met dit streven gaat een ander gepaard, n.l. naar het stichten van een Congres voor de algemeene aangelegenheden van geheel West-Indië. Wel zijn er in de laatste jaren reeds herhaaldelijk conferenties der verschillende eilanden gehouden ter bespreking van gemeenschappelijke belangen, doch die conferenties hadden steeds een bepaald doel en onderwerp. Wat men thans verlangt is een Congres, dat bijv. voorloopig eens in de drie jaren automatisch bijeen zou komen en verder een permanent secretariaat zou hebben ter regeling en voorbereiding van alle aanhangige onderwerpen.

Terwijl de Britsche regeering de theoretische juistheid van zulk een regeling aanstonds toegeeft, wijst zij toch in het bedoelde rapport op de vele bezwaren in de uitvoering, vooral met het oog op de ervaring opgedaan op de Eilanden-onder-den-wind, die reeds in het bezit zijn van zulk een federatieve regeling met een centraal uitvoerend gezag.

Niet alleen de geographische en andere verschillen en de uiteenlopende belangen der eilanden zijn aanleiding, dat zulk een regeling vermoedelijk niet zoo geheel glad zal werken, doch bovendien heerscht op de eilanden een eigenaardig soort van lokaalpatritisme, waardoor de bevolkingen inmenging van anderen in hun zaken en zelfs raadgevingen minder gemakkelijk aanvaarden.

Kleinhandelsprijzen. De verhoudingscijfers van verbruiksartikelen, in den handel gebracht door de Coöperatieve Winkelvereniging van „Eigen Hulp” te Amsterdam, Haarlem, Arnhem, Utrecht, Leeuwarden en 's-Gravenhage (voorheen E. H.), welke door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerd worden, zijn de navolgende.

Artikelen	1915	1916	1917	1918	1919	1920	Sept. 1921	Oct. 1921
Boonen (bruine)	175	214	136	111	146	236	264	264
„ (witte)	200	259	338	221	138	331	269	286
Erwten (capuc.)	178	192	236	211	217	208	236	233
„ (grauwe)	157	177	220	191	209	248	257	239
„ (groene)	160	203	140	103	130	190	193	197
Gort	142	161	135	123	197	216	203	190
„ (boekweit)	171	200	292	312	292	367	279	271
„ (haver) ..	137	150	147	120	120	200	140	140
Kaas (Leids.)	160	179	221	207	253	286	274	274
„ (Gouds.)	133	123	126	177	195	221	261	263
Koffie.....	91	101	118	174	169	154	125	125
Margarine....	102	110	122	136	148	161	139	141
Meel (roggebl.)	104	130	144	130	130	231	—	—
„ (tarwebl.)	159	159	212	224	259	353	229	212
„ (boekw.)	152	195	324	362	314	352	281	267
Olie (boter) ..	127	149	235	409	381	271	168	168
„ (patent) ..	207	228	293	351	446	446	266	266
„ (raap)....	188	208	329	540	519	395	216	226
Rijst	112	122	125	122	169	328	175	159
Soda	117	283	267	417	283	417	167	167
Stijfsel	130	160	320	680	577	343	190	190
Stroop	125	154	179	193	200	207	179	179
Suiker (basterd)	107	115	116	120	147	218	151	144
„ (melis).	97	100	103	103	121	175	118	107
Thee	117	120	127	119	139	137	123	123
Vermicelli....	203	207	272	266	300	338	272	262
Zeep (w. Brist.)	119	126	160	183	191	153	128	128
„ (zachte) ..	121	158	121	117	275	321	142	137
Zout	90	90	110	190	160	160	130	130
Gemiddelde verhoudingscijfers.	141	165	195	228	239	264	199	196

Bij beschouwing van deze cijfers neme men in aanmerking, dat het voorkomt, dat een artikel tijdelijk door een of meer der 6 coöperaties niet werd verkocht, wat van invloed kan zijn op den loop der verhoudingscijfers.

De prijzen voor het jaar 1893 werden gelijk 100 gesteld.

In de rubriek Overzichten treft men aan het Jaarbericht der Firma Grisar & Co.

INGEZONDEN STUKKEN.

DE CRITIEK VAN Mr. W. SUERMONDT
OP: G. KNOP, HANDELSTECHNIEK I.

Mr. W. Suermondt bespreekt in het nummer van 30 November j.l. het door mij geschreven werk Handelstechniek I en wijst ter motiveering van zijn ongunstig oordeel op één onvolledigheid en 3 onjuistheden.

Uit de vergelijking van de beweringen van Mr. Suermondt met onderstaande door iedereen te controleeren aanhalingen uit „Handelstechniek” blijkt, dat de criticus alleen door slordig of onjuist te lezen en door willekeurige interpretatie van het gelezene deze vermeende tekortkomingen heeft weten bijeen te garen.

1. Uit de critiek:

„Als vraagbaak voor den koopman kan een dergelijk boek zeer nuttig zijn, ook al wijst het niet op alle, geregeld voorkomende voetangels en klemmen (b.v. bij de behandeling van de Waardewet wordt er niet op gewezen, dat niet de werkelijk betaalde prijs, maar de waarde op den dag van aangifte de maatstaf voor de invoerrechten is”).

Uit „Handelstechniek”, pag. 403, 9e regel v. o.:

„Onder den loopenden prijs hier te lande wordt verstaan de som, die gerekend wordt op den dag der aangifte (nu cursiveer ik) voor levering hier te lande te kunnen worden bedongen door de eerste hand in het buitenland, verminderd met het invoerrecht volgens tarief.”

2. Uit de critiek:

„Een niet-vakman loopt (ook) spoedig gevaar, zich aan verwarringen schuldig te maken — zoo wordt op bl. 447 de Wet op het statistiekrecht met de Waardewet op den invoer verwisseld en dientengevolge een verkeerde strafbepaling aangehaald.”

Uit „Handelstechniek”:

Nadat op pag. 446 de boeten zijn besproken in geval van vrijwillige en ambtelijke waardeverhooging, volgens de Waardewet, staat op pag. 447, 6e regel v. o.:

„Boeten Statistiekrecht. Voor goederen, waarvan de waarde met afwijking van de aangifte is vastgesteld, is de aangever, behalve het bedrag, dat niet reeds bij de aangifte is voldaan, een verhooging van twintigmaal dat bedrag verschuldigd.”

Dit art. 13 „Wet Statistiekrecht” wordt ook vermeld op pag. 406, waar tegelijk de strafbepalingen „Statistiekwet” worden aangehaald.

Van een vergissing van mijn kant is geen sprake.

3. Uit de critiek:

„Er worden verschillen gemaakt, die geen verschillen zijn: bij schuldvoldoening wordt onderscheid gemaakt tusschen aanbieding der quitantie door een bank of door de post.”

Uit „Handelstechniek”, pag. 451, 14e regel v. o.:

„Bij deze verschillende transacties kan men gebruik maken van de post of van een bank. Het zou dus logisch zijn, het Hoofdstuk „Betalen” zoo in te deelen: 1. directe betaling; 2. indirecte betaling: a. door de post; b. door een bank.”

en pag. 452, 9e regel v. b.:

„We behandelen dus achtereenvolgens: Betaling door bemiddeling der post. Betaling door bemiddeling van een bank.”

Voilà tout!

Waar blijft de juridische scherpzinnigheid, wanneer „t feit, dat ik onderscheid: betaling door de post en betaling door een bank” gelijkgesteld wordt met „verschil maken bij schuldvoldoening tusschen

aanbieding der quitantie door een bank of door de post?"

4. Uit de critiek:

„Verzamelen door een niet-vakman is een moeilijk werk, omdat hij zoo licht van 't een te veel en van het andere te weinig geeft — om een voorbeeld te noemen: waarom melding gemaakt van een postgiro-overeenkomst tusschen de Hongaarsche Postspaarbank en het Londensche filiaal der K. K. priv. Oesterreichischen Länderbank? (Dit is een onnoodige, maar ook onjuiste bladvulling in een boek, dat in den zomer van 1921 is uitgegeven).”

Uit „Handelstechniek”.

Op pag. 638—641 wordt het niet-officieele internationale postgiroverkeer beschreven en als illustratie genomen de techniek van dit verkeer tusschen de Nederlandsche Handelmaatschappij en 't Hongaarsche Postsparkassenamt.

Daaraan vooraf gaat echter een opsomming van de banken, waarmee 't Hongaarsche Postsparkassenamt overeenkomsten heeft gesloten en daarin moet het Filiaal der K. K. Oesterreichischen Länderbank niet meer voorkomen. Deze anderhalve regel is, ik erken het volmondig, onjuist, maar de zaak waarom 't gaat en die ik beschreven heb, de overeenkomst tusschen de Nederlandsche Handelmaatschappij en 't Hongaarsche Postsparkassenamt bestaat nog en er wordt, zooals mij door de Nederlandsche Handelmaatschappij wordt medegedeeld, nu nog (December 1921) van de daardoor geboden gelegenheid betalingen te doen aan rekeninghouders bij de Hongaarsche Postspaarbank gebruik gemaakt.

G. KNOP.

* * *

„Door slordig of onjuist te lezen en door willekeurige interpretatie van het gelezene”, dat zijn de beschuldigingen van den heer K. en daarvoor worden vier van mijne aanmerkingen besproken:

1o. Na aanhaling van artikel 32 der Waardewet, geeft de schrijver daarop de volgende toelichting:

„zijn deze goederen uit het buitenland naar hier „franco vracht en rechten geleverd tegen $f x$ —, dan „is x het franco-bedrag en 5 pCt. invoerrechten, zoo „dat x gelijk is aan $21/20$ van het bedrag, waarvan de „rechten moeten berekend worden.”

Die toelichting is onjuist, want niet de werkelijk betaalde prijs geldt als maatstaf voor de invoerrechten, maar de waarde, waartoe op den dag van aangifte zou kunnen worden gekocht. Het bedoelde wetsartikel heeft vooral in de laatste jaren, toen de prijzen aan sterke veranderingen onderhevig waren, tot oplegging van zware boeten aanleiding gegeven, omdat vele importeurs meenden, dat het invoerrecht over den kostprijs verschuldigd was. Indien de schrijver daarop had gewezen en bovendien niet een verkeerde toelichting had gegeven, dan zou hij nuttig werk hebben verricht.

2o. Op blz. 447 had de heer K. de boete volgens de Waardewet van 1906 moeten vermelden, niet die volgens de Statistiekwet. De lezer van het Leerboek kan nu alleen tot de onjuiste gevolgtrekking komen, dat te lage aangifte voor den invoer beboet wordt met twintig maal de verhooging. De herhaling van het op blz. 406 vermelde was op blz. 447 niet op haar plaats.

3o. Hoofdstuk III van Handelstechniek is omslachtig en daardoor voor een leerling onduidelijk. Tusschen betaling door de post of door een bank bestaat geen enkel verschil, omdat de post bij de behandeling van geldzaken precies hetzelfde werk verricht als elke bank.

4o. De juistheid van mijn opmerking — overigens van zeer weinig belang — wordt erkend. Wat de heer K. verder in het midden brengt, kan onbesproken blijven, daar ik hierover niets gezegd heb.

W. S.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's Gravenhage, 15 Nov. 1921.

H. Ch. G. J. van der Mandere, Winstandeelen, als door de Indische regeering voorgenomen ten bate van de inlandsche bevolking; Mr. Dr. A. Spanjer, Beschouwingen naar aanleiding van het boek van Siegfried Budge, Der Kapitalprofit. Eine kritische Untersuchung unter besonderer Berücksichtigung der Theorie Franz Oppenheimer's; S. L. Langendijk, Het Rijksinkoopkantoor (R.I.K.)

The Quarterly Journal of Economics. — Cambridge, Mass., Nov. 1921.

H. L. Moore, The origin of the eight-year generating cycle; W. J. Cunningham, The railroads under government operation. II, from January 1, 1919 to March 1, 1920; A. H. Hansen, The technological interpretation of history; A. S. Dewing, A statistical test of the success of consolidations; A. H. Cole, The domestic and foreign wool manufactures and the tariff problem.

The Journal of Political Economy. — Chicago, November 1921.

W. A. Rawles, Corporation training schools for college men; J. T. Madden, R. C. McCrear, W. R. Gray, Co-ordination of instruction in collegiate schools of business with corporation training courses; L. S. Lyon, The corporation school and its place in a scheme of business education; W. R. Camp, Proposed reforms in the system of food distribution. I; H. Bilgram, The quantity theory scrutinized.

Journal des Economistes. — Parijs, 15 November 1921.

Yves-Guyot, Les déviations éthico-sociales et la science économique; G. de Nouvion, Un impôt sur le revenu sous la Révolution; J. Legros, L'Alsace et la Lorraine économiques; Y.-G., Le nouveau régime des chemins de fer; N. Mondet, Chronique de l'inflation; A. Barriol et I. Brochu, L'emprunt de 1800 millions de la ville de Paris en 1921; Id., L'émission du Crédit national en 1921; B. L. L. E., La Ligue du libre-échange (Novembre 1921).

Revue d'Economie Politique. — Parijs, Sept.—Oct. 1921.

Mourre, La crise de 1920—1921 et ses causes; G. Nestler-Tricoche, Les magasins à succursales multiples et l'organisation du commerce de détail aux Etats-Unis; B. Nogaro, La question du change au Congrès postal de Madrid; E. Antonelli, Une enquête régionale sur le coût de la vie.

De Socialistische Gids. — Amsterdam, October 1921.

bevat o.a.:

J. H. Schaper, W. P. G. Helsdingen †; K. Kautsky, Engelsche en Russische geest in de arbeidersbeweging; J. v. d. Wijk, Wetmatigheid in natuur en maatschappij, IV; W. v. d. Sluis, De herziening der Jachtwet, I.

Idem. — Amsterdam, November 1921.

bevat o.a.:

E. Bernstein, De Joden in de Duitsche sociaal-democratie; J. v. d. Wijk, Wetmatigheid in natuur en maatschappij, V (slot); C. Woudenberg, De arbeiders en de industrie in Hongarije; W. v. d. Sluis, De herziening der Jachtwet, II (slot).

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's Gravenhage, 15 Nov. 1921.

Prof. Dr. H. Blink, De havenstad Emden en het Eemsgebied. Met kaartje; N. H. H. Addens, De Nederlandsche zaadhandel; J. H. Sebus, Aardrijkskundi-

(Voortzetting op pgn. 15)

MAANDCIJFERS.

RESUME UIT HET MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS (LEAGUE OF NATIONS).

		Maandelijks gemiddeld			1921						
		1913	1919	1920	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.
Productie van steenkool (1000 tons)	Engeland	5,617	4,490	4,477	4,178	15 ⁷	15 ⁷	15 ⁷	3,866	4,215	4,055
	Ver. Staten	9,946	9,497	11,267	7,664	7,920	8,621	8,816	8,196	8,453	8,921
	Frankrijk ²⁾	786	420	667	651	708	656	744	759	740	—
	Duitschland ³⁾	3,887	2,240	2,527	2,504	2,809	1,780	2,373	2,532	2,584	2,649
Productie van ruw ijzer (1000 tons)	Engeland	869	627	678	392	61 ⁷	14 ⁷	1 ⁷	10 ⁷	96	161
	Ver. Staten	2,623	2,627	3,084	1,622	1,210	1,240	1,082	879	969	1,002
	Frankrijk ⁴⁾	434	201	276	300	292	283	285	267	255	244
	Italië ⁵⁾	36	20	7	—	—	—	—	—	—	—
Scheepen op stapel eind der maand (1000 tons)	Engeland	1,957	2,994	3,709	3,799	Kwartaals-opgave	3,530	718	Kwartaals-opgave	3,283	434
	Ver. Staten	148	2,967	1,310	1,103						
	Frankrijk	229	217	398	427						
	Italië ⁶⁾	125	315	364	352						
Imports (netto)	Engeland 1000 £	54,931	121,784	142,861	84,854	81,472	79,076	81,100	71,396	78,583	78,524
	Ver. Stat 1000 \$	146,405	311,146	427,579	234,759	244,519	197,631	178,495	172,132	188,392	179,283
	Frankrijk 1000 Frs	701,778	2983,272	2950,412	1742,908	1779,089	1565,508	1723,534	1469,117	1731,294	2225,679
	Italië 1000 Lire	303,803	1385,278	1321,845	1502,298	1343,446	1195,407	—	—	—	—
Exports (binnenlandsche producten)	Engeland 1000 £	43,771	66,553	111,297	66,809	59,868	43,088	38,152	43,172	51,346	55,248
	Ver. Stat. 1000 \$	204,025	645,818	673,373	369,470	329,854	322,449	329,774	314,204	365,559	325,774
	Frankrijk 1000 Frs	573,351	989,966	1869,563	1686,426	1932,268	1648,635	1750,464	1563,055	1723,092	1776,653
	Italië 1000 Lire	209,303	505,479	650,316	567,299	587,045	453,451	—	—	—	—
Scheepsbew.: Binnenkom. schepen (1000 tons)	Engeland (geladen)	4,089	2,464	3,043	2,862	2,625	3,080	3,326	3,365	3,439	3,400
	Ver. Staten (gel. en ballast)	4,440	3,892	5,344	4,619	4,859	5,324	5,616	5,757	6,172	—
	Frankrijk (geladen)	2,876	1,903	2,399	2,062	1,914	1,961	2,007	2,229	2,610	—
Index-cijfers: Groothand-prijzen	Engeland (Board of Trade)	100	—	313.9	215.1	208.7	205.0	201.6	198.4	194.3	191.4
	Ver. Staten (Bureau of Labour Statist.)	100	212	244	162	154	151	148	148	152	152
	Frankrijk (off. cijfer)	100	356.9	510.3	360.5	344.4	330	325.6	333.0	333.8	342.1
Wisselkoersen: (wekel. gemiddelde)	New York op Londen	100	89.79	75.23	80.35	80.78	81.75	77.77	74.53	74.96	76.50
	New York op Parijs	100	70.58	35.54	36.51	37.67	43.42	41.90	40.38	40.16	38.01
	New York op Rome	100	55.60	25.67	19.93	24.11	27.49	25.86	23.35	22.33	22.00

¹⁾ Wekelijksche productie, berekend op grond der maandelijksche productie.

²⁾ Inclusief bruik of (75 000 ton in Januari 1921). Vanaf 1919 incl. Elzas Lotharingen. Vanaf 1920 inclusief Elzas Lotharingen en het Saargebied.

³⁾ Vanaf 1919 zonder Elzas Lotharingen. Vanaf 1920 zonder Elzas Lotharingen, het Saargebied en de Pfalz.

⁴⁾ Vanaf 1919 inclusief Elzas Lotharingen. ⁵⁾ Maandelijksche cijfers worden niet berekend.

⁶⁾ Inclusief Triëst. ⁷⁾ Vermindering ten gevolge van de kolenstaking.

ONTVANGSTEN VAN SPOOR- EN TRAMWEGMAATSCHAPPIJEN AUGUSTUS 1921.

(Ontleend aan „de Ingenieur“.)

Namen der Maatschappijen.	Personenvervoer.	Goederenvervoer.	Totale ontvangsten.	
			Augustus 1921.	Augustus 1920.
Maatsch. tot Expl. van S.S., N.C.-S., Noord-Brab. Deutsche Spoorwegmaatschappij en Holl. IJzeren Spoorwegmaatschappij	f 10.955.000,—	f 8.137.000,—	f 19.292.000,—	f 19.500.481,—
Tramwegmaatschappij „De Meijerij“	—	—	33 288,40 ^{1/2}	32.474,92
Nederlandsche Tramwegmaatschappij	96.574,84	80.079,58	181 579,47	144.382,63
Rotterdamsche Electriche Tramwegmij.	621.397,74	—	621 397,74	554.874,90 ^{1/2}
Rotterdamsche Tramwegmaatschappij	158.609,71	89.905,14	248 514,85	231.804,83
Westlandsche Stoomtramwegmaatschappij	51.058,66	19.334,87	71.186,36	62.774,75
Zuid-Nederl. Stoomtramwegmaatschappij	17.509,00 ^{1/2}	17.195,80	42.957,18	38.565,73
Zuider Stoomtramwegmaatschappij	16.156,83	6.755,54	23 402,37	24.250,09
Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij..	566.000,—	1.527.000,—	2.121 000,—	1.795.731,—
Oost-Java Stoomtramwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Modjokerto—Ngoro	—	—	39 900,—	34.100,—
lijn Soerabaja—Krian	—	—	97 400,—	92.700,—
Semarang—Cheribon Stoomtramwegmaatsch... ..	—	—	718 200,—	609.700,—
Samar.—Joana Stoomtramwegmaatschappij ..	—	—	492 000,—	437.600,—
Serajoedal Stoomtramwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Maos—Bandjarnegara	—	—	142 900,—	128.100,—
lijn Bandjarnegara—Wonosobo	—	—	17 400,—	13.400,—
Deli-Spoorweg-Maatschappij	—	—	759.000,—	621.000,—
Madoera Stoomtrammaatschappij	—	—	177 000,—	153.000,—
Modjokerto Stoomtramweg-maatschappij	—	—	66.836,—	50.593,—
Nagekomen over Juli.				
Staatspoorwegen in Ned.-Indië.				
I. Staatspoorwegen op Java	f 2.456.866,—	f 3.691.796,—	f 6 630.202,—	f 6.020.167,—
II. Spoorweg ter Sumatra's Westkust	124.585,—	69.387,—	210.712,—	188.522,—
III. Tramwegen in Zuid-Sumatra.				
a. Palembanglijn	29.070,—	113.525,—	145 544,—	99.448,—
b. Lampong iju	25.141,—	26.116,—	54 099,—	24.044,—
IV. Atjeh Stoomtram	93.020,—	66.086,—	164.885,—	151.916,—

De ontvangsten der groote maatschappijen, die in „de Ingenieur“ ontbreken, zijn aan het „Maandschrift Centr. Bureau Statistiek“ ontleend.

ge namen, hun beteekenis en spelling; *Bl.*, Economisch-geographische beteekenis van Königsbergen; Sofia en de Bulgaren na den oorlog.

The geographical Journal. — Londen, November 1921.

A. Hamilton Rice, The Rio Negro, the Casiquiare canal, and the Upper Orinoco, September 1919—April 1920; *E. J. Wayland*, Some account of the geology of the Lake Albert Rift Valley; *E. M. Dowson*, Further notes on aeroplane photography in the near East; The Mount Everest expedition.

Rechtsgelerd Magazijn. — Haarlem, jaarg. 40, afl. 5.

Mr. F. G. Scheltema, Iets omtrent den invloed van stijging en daling van de waarde van het voorwerp eener schadeverzekering; *Mr. Ph. Kleintjes*, Verslag van de Commissie tot herziening van de Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië, ingesteld bij Gouvernementsbesluit van den 17den December 1918, No. 1.

Idem. — Jaargang 40, afl. 6.

Mr. G. André de la Porte, Rechtspersoonlijkheid en werkelijkheid. Naschrift door *Molengraaff*; *A. J. Beveridge*, De jonge advocaat en het begin zijner carrière. Vertaling door *Mr. H. J. Boelen*.

Vragendes Tijds. — Haarlem, November 1921. bevat o.a.:

L. Tielenius Kruythoff, Overheidsbedrijven.

Onze Eeuw. — Haarlem, October 1921.

bevat o.a.:

Mr. J. Bierens de Haan, Rathenau: Gemeenschap en Gildensocialisme.

De Gids. — Amsterdam, October 1921.

bevat o.a.:

Mr. C. van Vollenhoven, Ontwapening.

Revue internationale de Sociologie. — Parijs, Sept.—Oct. 1921.

R. Bruegilles, Le tableau sociologique; *A. van Gennep*, La langue, symbole de la nationalité.

RIJKSPPOSTSPARBANK.

NOVEMBER	1919	1920	1921
Inlagen	f 10.303.650	f 10.118.107	f 9.151.461
Terugbetalingen ..	„ 9.379.513	„ 10.584.036	„ 9.432.700
Tegood der inleggers op ultimo	„ 261.387.610	„ 266.137.971	„ 276.263.171
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 36.793.800	„ 41.741.600	„ 43.910.700
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven	11.515	10.368	8.658
Aantal geheel afbetaald	6.747	8.558	7.825
Aantal in omloop op ultimo	1.886.320	1.911.691	1.919.239

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	October 1921		October 1920	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeninghouders op u ^o .	45.834	—	29.787	—
Aantal rekeningen op u ^o	46.941	—	30.600	—
Stortingen	283.841	89.173.883	168.687	70.982.330
Overschrijvingen:			85.542	164.610.243
a. bijgeschreven	172.250	260.587.191		
b. afgeschreven	182.978	255.808.143		
Afschrijvingen wegens cheques.	114.677	72.655.288	79.714	77.716.032
Totaal tegood rekeninghouders op u ^o .	—	153.431.994	—	91.864.267

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	October 1921		October 1920	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Ontvangen en betaald:				
in contanten.	26283	f 12.360.150	96376	f 11.605.759
door overschrijving ¹⁾ .	71358	„ 93.164.841	56936	„ 76.162.701
Particuliere rekeninghoud.	12952 ²⁾	„ 32.333.455	956 ¹⁾	„ 20.210.017
Saldo te goed part. rek. u ^o .	—	„ 9.680.494	—	„ 5.065.938
Deposito's voor een jaar vast.	641 ²⁾	„ 1.059.800	—	—

¹⁾ Inclusieve verrekeningen tusschen gemeentediensten, zijnde pl.m. f 8.656.711,54 per maand.
²⁾ Aantal.

PRODUCTIE DER KOLENMIJNEN. ¹⁾

(In tonnen van 1000 K.G.)

(Gegevens verstrekt door het „Centr. Bur. voor de Statistiek“).

Naam van de Mijn	October		November	
	1921	1920	1921	1920
<i>Staatsmijnen.</i>				
Wilhelmina	49.029	49.177	48.506	44.907
Emma	76.855	80.805	76.348	78.650
Hendrik	41.911	39.455	45.626	42.212
Totaal	167.795	169.437	170.480	165.769
<i>Particul. mijnen.</i>				
Domaniale mijn ..	44.463	49.699	44.285	48.670
Mijn Laura en Vereeniging	42.223	49.389	39.224	47.849
Oranje-Nassau mijnen	92.221	75.912	86.734	73.252
Mijn Willem Sophie	25.055	22.520	23.470	21.992
Totaal	203.962	197.520	193.713	191.763
Totaal generaal	371.757	366.957	364.193	357.532

¹⁾ Kolensliik niet inbegrepen (in 1920 voor alle mijnen te zamen 175.039 ton en in de maanden Januari t/m. November 1921: 216.779 ton.)

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. { Disc. Wissels. 4 1/8 1 Juli '15	Zweeds. R.ksbk 5 1/2 19 Oct. '21
Bk. { Bel. Binn. Eff. 5 1/2 19 Oct. '20	Bk. v. Noorw. 6 1/2 6 Juli '21
{ Vrsch. in R.C. 6 1/2 19 Oct. '20	Zwits. Nat. Bk 4 13 Aug. '21
Bk. van Engeland 5 3 Nov. '21	Belg. Nat. Bk 5-5 1/2 19 Mei '21
Duitsche Rijksbk. 5 23 Dec. '14	Bank v. Spanj. 6 4 Nov. '20
Bk. van Frankrijk 5 1/2 23 Juli '21	Bank v. Italië 6 20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk. 7 30 Nov. '21	R. Res. Bk. N.Y. 4 1/2 2 Nov. '21
Nat. Bk. v. Denem. 5 1/2 5 Nov. '21	Russische Bank 3 1/2 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Beslijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
30 Dec. '21	4 3/8-1/2	4 1/4	3 5/8	4-5/8	—	5 1/2-6
26-30 D. '21	4 3/8-1/2	4 1/4 3/4	3 5/8	4-5/8	—	4 1/2-6
19-24 „ '21	4 1/8	4-1/2	3 3/8-1/2	4-5/8	—	4 1/2-6 1/2
12-17 „ '21	3 1/4-3/8	4-1/2	3 3/8-1/2	4 5/8	—	4-6
26-31 D '20	4 1/4	4 1/2-5	6 3/4	4-5/8	—	6-7
29 D.-3J '20	4 1/4	4 1/4-5	5 5/8-3/4	4-5/8	—	6-25
20-24 Juli '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	5 1/2-7 1/2

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Zoals gewoonlijk was de geneigdheid om gedurende de laatste week van het jaar nog nieuwe zaken in wissels op te zetten niet groot. De markt was dientengevolge zeer stil. In verschillende wissels was het herhaaldelijk onmo-

gelijk, om tot elkander te komen en waren alleen koopers of alleen verkopers te vinden. In de meeste gevallen alleen verkopers, zoodat alle koersen minder of meer terugliepen. Londen daalde van 11,44½ tot 11,39¾, marken van 1,56 tot 1,47, dollars van 2,73 tot 2,70½. Parijs en België hielden zich nog het best. Aanvankelijk was ook hier het aanbod overwegend, maar in de tweede helft der week konden beide wissels zich niet onbelangrijk herstellen. Van Skandinavië was alleen Kopenhagen flauw en daalde van 54,85 tot 54,30 en kon Stockholm verbeteren van 68 tot 68,25 en Christiania van 42,90 tot 43,25. Zwitserland was aangeboden, slot 53,10. Spanje onveranderd. Buenos Aires iets flauwer, daarentegen Indië wederom iets vaster, ca. 99 a 99¼.

KOERSEN IN NEDERLAND

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York **)
26 Dec. 1921..	—	—	—	—	—	—
27 " 1921..	11.44½	21.87½	1.52½	0.12	20.95	2.73¼
28 " 1921..	11.44½	22.—	1.50	0.11½	20.97½	2.72¾
29 " 1921..	11.43½	21.82½	1.48	0.11	20.87½	2.72¾
30 " 1921..	11.41	21.77½	1.46½	0.11	20.74½	2.71¼
31 " 1921..	—	—	—	—	—	—
Laagste d. w. 1)	11.39½	21.70	1.44	0.10	20.70	2.70¼
Hoogste " " 1)	11.46	22.—	1.56	0.12½	21.07½	2.73½
24 Dec. 1921..	11.44	21.67½	1.46	0.11½	20.76½	2.73½
17 " 1921..	11.45½	21.60	1.41	0.11	20.40	2.75½
Muntpariteit..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48¾

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
 1) Particuliere opgave. 2) Noteering van 23 December.
 3) Idem van 16 December.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiana *)	Zwitserland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
26 Dec. 1921	—	—	—	—	—	98½
27 " 1921	68.—	55.—	43.—	53.50	40.60	98½
28 " 1921	68.—	54.80	43.90	53.35	40.70	98½
29 " 1921	68.10	54.15	43.25	53.35	40.60	98½
30 " 1921	68.25	54.10	43.55	53.25	40.60	98½
31 " 1921	—	—	—	—	40.50	98¼
L'ste d. w. 1)	67.70	53.80	42.80	53.05	40.40	98½
H'ste " " 1)	68.35	55.—	43.90	53.45	40.80	98½
24 Dec. 1921	67.95	55.25	42.50	53.40	40.60	98-98½
17 " 1921	67.50	53.40	42.25	53.50	40.20	98½
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Termijnnoteringen der Valuta-Kas.

Ecart's tusschen termijnnotering en contanten koers (week van 27—31 December 1921).

Londen.	Ult. Jan.	Ult. Febr.	Ult. Maart
Hoogste B Koers	agio 1¼ ct.	agio 2½ ct.	agio 3¾ ct.
Laagste B " "	" 1 " "	" " " "	" 3 " "
Hoogste L " "	" 2 " "	" 3¼ " "	" 3½ " "
Laagste L " "	" 1¼ " "	" 2½ " "	" " " "

New-York.	Parijs.	Brussel	Berlijn.
Hoogste B Koers	agio 2½ ct.	agio 6 ct.	agio 1½ ct.
Laagste B " "	" " " "	" " " "	agio 1½ ct.
Hoogste L " "	agio 5 " "	" " " "	agio 1½ ct.
Laagste L " "	" " " "	" " " "	" " " "

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gid.)
30 Dec. .. 1921	4.21.62	8.03	0.54	36.91
Laagste d. week	4.19.50	8.01	0.54	36.61
Hoogste " "	4.21.62	8.04	0.55	36.91
24 Dec. .. 1921	4.19.25	7.98	0.53	36.64
17 " .. 1921	4.17.87	7.84	0.49	36.61
Muntpariteit.	4.86.67	5.18¼	95¼	40¾/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	17 Dec. 1921	23 Dec. 1921	26—30 Dec. '21 Laagste	30 Dec. 1921 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97¼/16	97¼/16	97¼/16	97¼/16
*B. Aires 1) ..	d. p. \$	43¾/8	43¾/8	43¾/8	43¾/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/4	1/3½/16	1/3½/16	1/4½/32
Hoogkong ..	id. p. \$	2/7½	2/7½	2/7	2/7½
Lissabon	d. per Mil.	4½/2	4½/2	4	4¾/4
Madrid	Peset. p. £	28.53	28.20	28.00	28.25
*Montevideo 1	d. per \$	40¾/8	40¾/2	41½/2	42¾/4
Montreal	\$ per £	4.51	4.48	4.44	4.47
*R.d.Janeiro. d. per Mil.	7½/2	7¾/8	7¾/8	7¾/8	7¾/8
Rome	Lires p. £	92	94½/2	95	99.50
Shanghai....	Sh. p. tael	3/7½/8	3,9¾/4	3/6	3/7¾/4
Singapore ...	id. p. \$	2/3¾/8	2/3¾/8	2/3½/8	2/3¾/8
*Valparaiso..	peso p. £	40.30	40.10	39.80	40.40
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/3½/16	2/3½/2	2/3¾/16	2/3¾/8

*Koersen der voorgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.
 *) Noteering van 2 December.

NOTEERING VAN ZILVER

	Noteering te Londen	te New York
30 Dec. 1921	34¾/4	64¾/4
24 " 1921	34¾/8	64¾/4
17 " 1921	36¾/8	67
10 " 1921	35¾/8	65¾/4
31 Dec. 1920	40¾/8	64¾/4
3 Jan. 1919	76¾/8	130½/2
20 Juli 1914	24½/16	54½/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 2 Januari 1922.

	Activa.		Passiva.
Binnenl. Wis. sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 167.974.199,54½/2 B.-bk. " 54.267.462,12½/2 Ag.sch. " 73.581.473,41½/2	f	295.823.135,08½/2
Papier o. h. Buitenl. in disconto			
Idem eigen portef. Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	f 33.091.174,—		33.091.174,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 63.407.940,13 B.-bk. " 13.985.833,79½/2 Ag.sch. " 74.157.537,03	f	151.551.310,95½/2
Op Effecten	f 119.308.951,78		
Op Goederen en Spec.	f 32.242.359,17½/2		151.551.310,95½/2
Voorschotten a. h. Rijk			14.262.214,39
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f 56.238.060,—		
Muntmat., Goud	f 549.730.929,59		
	f 605.968.989,59		
Munt, Zilver, enz.	f 7.896.486,28½/2		
Muntmat., Zilver			613.865.475,87½/2
Effecten			
Bel.v. h. Res.fonds.	f 5.333.515,25		
id. van ¼ v. h. kapit.	f 3.878.472,37½/2		9.211.987,62½/2
Geb. en Meub. der Bank			3.747.500,—
Diverse rekeningen			18.675.894,94½/2
			f 1.140.228.692,87½/2
Kapitaal	f 20.000.000,—		
Reservefonds	f 5.386.728,62½/2		
Bankbiljetten in omloop	f 1.057.250.935,—		
Bankassignatiën in omloop	f 1.777.740,15½/2		
Rek.-Cour. Het Rijk	f —		
saldo's: Anderen	f 36.450.553,32½/2		36.450.553,32½/2
Diverse rekeningen			19.362.735,77
			f 1.140.228.692,87½/2

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. oorsch. ald. Staat
29 Dec. '21	5.524.228	1.948.367	279.765	623.733	24.600.000
22 " '21	5.524.164	1.948.367	279.582	606.937	24.500.000
15 " '21	5.524.122	1.948.367	279.448	608.015	24.500.000
8 " '21	5.522.102	1.948.367	279.432	611.122	24.600.000
30 Dec. '20	5.500.269	1.948.367	266.333	677.966	26.600.000
3 Dec. '19	5.578.950	1.978.278	265.703	—	28.850.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
	2.505.828	57.239	2.228.044	36.487.456	2.717.192	26.014
	2.245.161	57.826	2.276.757	36.246.215	2.574.151	13.181
	2.347.515	61.201	2.206.364	36.407.132	2.446.282	42.348
	2.216.673	62.339	2.314.029	36.666.338	2.454.393	62.559
	3.308.927	403.932	2.188.920	37.901.599	3.518.370	56.575
	1.654.804	621.875	1.493.680	37.660.543	3.270.513	93.667
	1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitnl. saldi	Beleen. van buitnl. order	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. part.
29 Dec. '21	327.758	84.653	480.000	546.166	6.289.576	509.109
22 " '21	326.383	84.653	480.000	524.830	6.222.287	434.666
15 " '21	326.001	84.653	480.000	505.539	6.256.913	328.523
8 " '21	325.734	84.653	480.000	490.554	6.273.485	354.891
29 Dec. '20	322.921	84.653	480.000	883.418	6.119.239	1.085.149
31 Dec. '19	353.055	84.955	480.000	455.139	4.763.802	2.216.665

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitnl.		
7 Dec. '21	2.851.027	1.909.777	—	139.606	2.373.355
30 Nov. '21	2.849.397	1.895.244	—	139.745	2.366.006
23 " '21	2.835.229	1.924.288	—	142.999	2.389.916
16 " '21	2.823.901	1.926.127	—	145.567	2.398.224
10 Dec. '20	2.054.368	1.421.260	67.745	180.100	3.344.332
12 Dec. '19	2.096.288	1.308.164	140.910	64.117	2.907.435

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algem. Dekkingsperc. 1)	Percent. Gouddekking circul. 2)
7 Dec. '21	1.252.443	1.718.283	103.089	73,1	100,7
30 Nov. '21	1.255.255	1.742.830	103.104	72,7	100,6
23 " '21	1.274.567	1.728.497	103.216	72,3	99,3
16 " '21	1.266.349	1.737.716	103.166	71,8	98,5
10 Dec. '20	2.961.529	2.328.806	99.174	44,1	49,2
12 Dec. '19	2.680.967	2.769.951	87.002	44,7	46,0

1) Verhouding tuschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's. 2) Na aftrek van 35 pCt. der totale dekkingsmiddelen als dekking voor de netto deposito's.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan lime deposits
30 Nov. '21	807	11.334.959	1.267.522	13.567.955	2.997.931
23 " '21	807	11.308.660	1.267.692	13.363.133	3.009.356
16 " '21	807	11.353.212	1.269.059	13.452.583	3.002.576
9 " '21	807	11.385.928	1.239.060	13.421.095	2.982.861
3 Dec. '20	823	16.630.185	1.332.081	13.677.460	2.822.470
5 Dec. '19	795	15.452.543	1.406.080	13.888.271	2.270.098

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijkse opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 2 Januari 1922.

De juist achter ons liggende berichtsweek heeft de jaarswisseling in zich gesloten. Zelden is een terugblik zo droevig geweest als thans; in alle landen heeft de reactie op de koortsachtige werkzaamheid van de oorlogsperiode zich doen gevoelen en heeft zij industriële werkloosheid, stagnatie van den handel, verslapping van het gansche economische leven met zich gebracht. En zelfs nadat al deze symptomen en de oorzaken ervan wel zeer sterk zijn doorgedrongen tot de geesten van de leiders op financieel en economisch gebied, kan nog niet worden gezegd, bij den aanvang van het nieuwe jaar, dat ingrijpende maatregelen tot verbetering genomen zullen worden. Niet, omdat men dit niet zou willen, doch eenvoudig, omdat het probleem te ontzagwekkend, te omvangrijk is, dan dat door enkelen maatregelen genomen zouden kunnen worden, die binnen afzienbaren tijd redding kunnen brengen. Het proces van genezing heeft zich wel reeds ingezet juist door de erkenning van de oorzaken, die de wereld ziek hebben gemaakt, doch een gunstige uitslag zal eerst na zeer langen tijd en na tal van proefnemingen verwacht kunnen worden.

In verband hiermede is het te begrijpen, dat ook bij het begin van het nieuwe jaar de beurzen nog geen al te opgewekt beeld te aanschouwen hebben gegeven. Toeh is allereen een stemming van vertrouwen op te merken, in verband met het feit, dat er ten minste pogingen tot redding worden aangewend. Zelfs te Berlijn is deze tendens naar voren gekomen. In den laatsten tijd heeft de Berlijnsche beurs zich eenigszins onafhankelijk betoond van den gang op de wisselmarkt. Na de jongste geweldige reactie in buitenlandsche deviezen en in fondsen zijn de omzetten zeer veel geringer geworden, zoodat men zich thans afvraagt, waarom de extra-beursvacantiedagen (destijds ingesteld met het oog op het niet te verwerken aantal orders) nog gehandhaafd worden. Hoewel de handel echter kalmer is, hebben de koersen zich ietwat kunnen herstellen van den in sommige gevallen heftigen schok. Men neemt algemeen aan, dat er in ieder geval wel iets zal geschieden, om tegemoet te komen aan het niet alleen specifiek Duitse verlangen tot vermindering van de bedragen der schadeloosstelling. En al gelooft men terzelfder tijd, dat hiertegen het Duitse Rijk ongetwijfeld andere verplichtingen op zich zal moeten nemen, in het feit zelf ziet men een gunstig symptoom, ook met betrekking tot de samenwerking in de toekomst tusschen de verschillende naties. Ergo blijft men aan de Duitse beurzen aan den optimistischen kant. Het index-cijfer van de „Frankfurter Zeitung” heeft zich dan ook voor den laatsten dag van het oude jaar op 358 kunnen stellen, dat is 30 punten hooger dan het voorgaande cijfer van 22 December.

Dezelfde tendens van kalm optimisme heeft aan de overige beurzen leiding gegeven. Te Londen waren o.a. beleggingsfondsen vaster van toon, dan sinds langen tijd het geval is geweest. Hoewel Russische staatspapieren geenszins tot de laatstgenoemde rubriek gerekend mogen worden, dient hier toch melding te worden gemaakt van een vrij grooten handel in deze fondsen. Eenige directe aanleiding kan hier niet worden gevonden, ten ware het het bericht, dat de Russische Regeering pogingen aanwendt om in contact te komen met de vroegere bezitters van Russische petroleumvelden. De beweging begon dan ook met Russische petroleumwaarden; ongetwijfeld heeft men zich voorgesteld, dat de Engelsche Regeering, indien er sprake zou kunnen zijn van overdracht van vroegere bezittingen, ook een woordje zou meespreken ten aanzien van de gedupeerde houders der Russische staatsobligaties.

Ook te Parijs was de tendens overheerschend gunstig. Waarschijnlijk hebben hier de politieke gebeurtenissen hun invloed doen gelden. Nadat het Kamerdebat betreffende de conferenties van den heer Briand te Washington en te Londen was verschoven en nadat het besluit tot verleening van steun aan de Banque Industrielle de Chine was gevallen, heeft de beurs ruimer adem gehaald. Thans leeft zij in het vooruitzicht op de besprekingen van de conferentie te Cannes en gezien de starre houding van Frankrijk ten aanzien van de duikbooten-kwestie, is er wel kans, dat hier althans de Republiek er alles op zal zetten haar verlangens tot gelding te brengen. Men hoopt er in conciliante kringen zelfs op, dat de Fransche diplomatie een eventueel duikbooten-succes zal aangrijpen als concessie tegenover een tegemoetkomende houding ten opzichte van Duitschland. In dat geval zou er zeer zeker reden kunnen zijn tot een opgewekte houding van de fondsenbeurs.

Noteeringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	2 Jan. 1922	27 Dec. 1921	3 Jan. 1921
	Tarwe Dec.	Mats Met	Haver Met	Tarwe Febr.	Mats Febr.	Lijnzaad Febr.				
31 Dec. '21	107 ¹ / ₂	53 ¹ / ₂	38 ¹ / ₂	11,50	7,55	17,50 ¹⁾	Tarwe*	13,50	13,50	25,50
24 " '21	113 ⁵ / ₈	55 ¹ / ₂	38 ¹ / ₈	11,75	7,65	17,35 ¹⁾	Rogge (No. 2 Western) ..	11,75	11,75	25,—
31 Dec. '20	175	74 ⁵ / ₈	49 ³ / ₈	17,70	9,75	16,90	Maïs (La Plata)	185,—	180,—	276,—
31 Dec. '19	246	132	83 ¹ / ₂	13,45 ¹⁾	6,60	20,80 ¹⁾	Gerst (48 lb. malting) ..	205,—	207,—	345,—
31 Dec. '18	231	135 ³ / ₄	67 ⁷ / ₈	11,50 ¹⁾	4,95 ¹⁾	18,70	Haver (38 lb. white cl.) ..	11,75	11,75	15,—
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ³⁾	15,75	16,25	20,—
							Lijnzaad (La Plata)... ⁴⁾	381,—	378,—	460,—

¹⁾ per December. ²⁾ per September.

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ p. 1000 K.G. ⁴⁾ per 1960 K.G. *) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	27/31 Dec. 1921	Sedert 1 Jan. 1921	Overeenk. tijdvak 1920	27/31 Dec. 1921	Sedert 1 Jan. 1921	Overeenk. tijdvak 1920	1921	1920
Tarwe	6.167	1.456.676	761.058	—	46.482	131.612	1.503.158	892.670
Rogge	343	145.177	233.545	—	1.831	752	147.008	234.297
Boekweit	218	9.776	6.151	—	576	772	10.352	6.923
Maïs	16.653	1.002.205	525.261	—	106.903	68.702	1.109.108	593.963
Gerst	600	241.987	119.529	—	9.010	6.418	250.997	125.947
Haver	2.939	74.285	26.872	—	4.285	—	78.570	26.872
Lijnzaad	2.830	157.237	69.108	—	113.817	43.220	271.054	112.328
Lijnkoek	3.100	123.404	46.310	—	31.958	5.006	155.362	51.317
Tarwemeel	781	54.478	26.747	400	4.955	—	59.433	26.747
Andere meelsoorten	120	37.766	42.822	—	1.950	742	39.716	43.564

men nog meer. In Argentinië en Australië, waar het juist oogsttijd is, komt die minder van pas, maar ernstige klachten zijn nog niet voldoende en de beweging der Argentijnse markten toont vernoemde aan, dat daar althans nog geen ernstige gevolgen gevreesd worden.

In Noord-Amerika werd de stemming voor tarwe flauw gemaakt, door de eindraming der Amerikaanse oogsten, waaruit bleek, dat die bijna 1½ miljoen tons hooger moest worden gesteld dan de vroegere raming. Dit is een zeer groote hoeveelheid en waar de vraag van Europa niet bepaald levendig is, is het begrijpelijk, dat de markten een flauwe tendens toonden. Bovendien kan men vrij zeker aannemen, dat ook Canada meer tarwe heeft dan men voor dat land geschat had. Tenslotte werd de stemming nog beïnvloed door het bekend worden van een verkoop van 50.000 tons Argentijnse tarwe aan de Deutsche Regeering. Het besef van de meerdere concurrentie, die nu eindelijk Zuid-Amerika aan Noord-Amerika gaat aandoen, deed de vrees ontstaan, dat het moeilijk zou zijn het surplus te exporteerden. Aan den anderen kant kon het feit, dat Duitschland toch weer begint in te koopen, weer reden zijn om aan een betere vraag te gelooven. De nog steeds matige vooruitzichten voor de nieuwe oogst hebben bovendien verhinderd, dat de daling ernstige afmetingen aannam. Bovendien gaf de eindraming voor maïs een aanmerkelijk lager cijfer aan, maar veel invloed had dit overigens niet op de Amerikaanse maïsmarkt, evenmin hield de verbetering tengevolge van de inkoop van een aanzienlijke hoeveelheid maïs voor hulp aan Rusland stand, en het slot van de Decembertermijn was heel dicht bij het laagst bereikte punt voor die termijn. Daardoor was ook maïs in de meeste Europeesche landen lager, behalve in de Noord-Duitsche havens, waar ook voor overlading veel vraag bestond. Voor La Plata maïs waren de prijzen hooger, dank zij het geringe aanbod. De eenige spoedig gewachte lading werd dan ook tot een hooger prijs verkocht.

In gerst en haver kwamen mede in verband met de feestdagen, zoo goed als geen zaken tot stand.

Lijnzaad was zeer prijshoudend. De berichten omtrent oogstvertraging door regen, hadden weinig invloed. Ook in de afgelopen week werd wederom een groote hoeveelheid lijnzaad verscheept, waarvan ca. 30 pCt. naar de Vereenigde Staten. Bovendien betreft dit land aanzienlijke hoeveelheden lijnolie uit Europa, wat verhindert, dat er belangrijke voorraden van dit laatste artikel ontstaan.

Nederland. Door de feestdagen kwamen weinig zaken tot stand. De groote tarwe-transactie met Duitschland, waarvan hierboven sprake was, vond niet in ons land plaats. Voor maïs was de vraag onbevredigend en de ruime aanvoeren te zamen met de lagere Amerikaanse offertes veroorzaakten bijna dagelijks lagere prijzen. Alleen voor La Plata maïs hielden de prijzen stand. Rogge, gerst en haver, met zeer weinig vraag.

Lijnzaad genoot weer meer belangstelling, daar de noteer-

ringen voor olie af en toe vast waren en de vraag voor koeken wel onbevredigend was, maar de prijzen toch iets beter waren.

SUIKER.

Van de Europeesche bietsuikerlanden valt niets nieuws te melden.

Amerika toonde tot en met 29 December in de afgelopen week eene flauwe markt met steeds dalende prijzen. De laagste noteeringen werden bereikt met d.l.c. 3,36 voor Spot Centrifugals en d.l.c. 1,96 voor Januari, d.l.c. 2,07 voor Maart, d.l.c. 2,21 voor Mei en d.l.c. 2,37 voor Juli. Op den laatsten beursdag van het jaar echter scheen men iets minder gedeprimeerd te zijn en waren de noteeringen resp. als volgt: Spot Centrifugals 3,42, termijn 2,—; 2,09; 2,25 en 2,43.

Bericht wordt, dat er tot September 1922 eene overeenkomst tusschen Amerikaanse raffinadeurs en Cubanplanters is gesloten, waarbij bepaald werd, dat 500/750.000 tons Cubasuiker in de Vereenigde Staten geraffineerd zullen worden. De planters zullen d.l.c. 90 per 100 lbs. raffinadekosten betalen en de raffinadeurs zullen zich met den verkoop der suiker belasten, waarvoor zij nog eenige onkosten kunnen berekenen. Indien een hooger prijs gemaakt wordt dan de basis van d.l.c. 2,— c.i.f. New York voor ruwe Cubasuiker, zal deze gelijkelijk tusschen de partijen verdeeld worden. Of deze overeenkomst voor een betrekkelijk klein gedeelte van den Cubaoogst (oud en nieuw) van invloed zal zijn op den loop der markt, valt te betwijfelen. De flauwe stemming in Amerika beheerschte ook de Europeesche markten.

In Cuba bedroeg de uitvoer der week, eindigende 24 December, 37.000 tons oude suiker, hetgeen het totale exportcijfer op 28 December tot 2.511.740 tons deed groeien. Er waren toen 18 fabrieken aan het malen en de totale voorraad bedroeg 930.000 tons.

Op Java was de stemming voor oude oogst suiker vast en noteerde Superieur promptie levering het laatst tusschen 12½ en 12½ e.k. Er kwamen echter geen zaken tot stand, evenmin als in nieuwe oogst suiker.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per loopende maand	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per Jan./Febr.	Amer. Gr. nulated c.i.f. Jan./Maart	
28 Dec. '21	f 19 ⁵ / ₁₆	Sh. 51/6	Sh. 17/9	Sh. 17/6	\$ cts. 3,48
21 " '21	" 20 ³ / ₁₆	52/3	17/3	17/9	3,86 3,67
28 Dec '20	" —	76/—	30/—	—	5,26
28 Dec '19	" —	72/—	79/9	—	7,28
4 Juli '14	" 11 ¹³ / ₃₂	18/—	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,

Manchester, d.d. 21 December 1921.

De markt van Amerikaansche katoen schijnt zich weer van het laatste Bureaubericht te hebben hersteld en prijzen zijn opnieuw gestegen. Het Bureaubericht van gisteren gaf het bedrag aan geginde katoen tot en met 12 dezer aan met 7.799.000 balen, hetgeen ongeveer evenveel was als men verwachtte. De handel koopt op ruime schaal, terwijl ook de consumptie en de afname voor de spinnerijen nog al meevalt, zoodat het wel schijnt, alsof er meer vrouwen in den toestand komt. Egyptische katoen is ook vast, hoewel de vraag zeer gering blijft.

In Amerikaansche garens gaat wel wat meer om tegen lage prijzen en men hoort algemeen van groote verliezen, welke door de Spinners bij de tegenwoordige basis geleden worden. Men werkt over het algemeen met zoo klein mogelijke voorraden, ook al om financieele redenen, waardoor zoowel koopers als verkoopers hun operaties zooveel mogelijk inkrimpen. Terwijl de verkoopen aan de Engelsche weverijen wat toenemen, blijft er nog steeds vraag naar exportgarens en bericht men opnieuw verkoopen van 40er mule voor Indië en 42/2 voor China. Van het standpunt van producenten blijven de prijzen onvoldoende, hoewel ringgarens nog iets minder slecht zijn dan cops. Egyptische garens worden beter gevraagd, zoowel cops als bundles. Er gaat ook meer om in cops voor binnenlandsch gebruik en in enkele en getwijnde garens voor export, hoewel prijzen zeer slecht zijn.

Er is meer vraag in de doekmarkt en Indië, dat geruimen tijd zeer weinig kocht, toont wat meer belangstelling, terwijl ook reeds enkele kleine orders voor Calcutta en Bombay geboekt zijn. Zuid-Amerika en de koloniale markten toonen over het algemeen meer belangstelling en men verwacht ook wel een kleine opleving in het begin van het nieuwe jaar. Tot nu toe is er nog heel weinig gedaan, maar men verwacht algemeen, dat bij een verbetering van de vraag prijzen wel zullen stijgen en producenten niet meer genegen zullen zijn tegen de tegenwoordige ruineuze prijzen te verkoopen. Men is in de laatste maanden reeds zoo dikwijls teleurgesteld als men op een verbetering in de markt hoopte, dat men dan ook voorloopig maar niet te veel moet verwachten. Men kan alleen de ontwikkeling van de vraag afwachten en dan maar hopen, dat zaken langzamerhand wat meer normaal zullen worden.

14 Dec. 21 Dec. Oost. koersen. 13 Dec. 20 Dec.

Liverpoolnoteeringen. T.T. op Indië . . . 1/3 3/4 1/3 1/2
F.G.F. Sakellaridis 20,75 20,75 T.T. op Hongkong 2/7 2/7 1/2
G.F. No. 1 Oomra 6,75 6,90 T.T. op Shanghai. 3/7 1/4 3/7 3/4

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	30 Dec. '21	24 Dec. '21	19 Dec. '21	31 Dec. '20	2 Jan. '20
New York voor Middling ..	19,45 c	18,80 c ¹⁾	19, — c	14,75 c	39,25 c
New Orleans voor Middling	17,75 c	17,50 c ¹⁾	17,75 c	— c	40, — c
Liverpool voor Fy Middling	11,71 d	11,22 d	10,91 d ²⁾	9,90 d	30,41 d

¹⁾ 23 Dec. 1921. ²⁾ 17 Dec. '21.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '21 tot 31 Dec. '21	Ooeteenkomstige perioden	
		1920	1919
Ontvangsten Gulf Havens.	2549	2742	2259
" Atlant. Havens	957	722	1604
Uitvoer naar Gr. Britanniië	773	938	1451
" " 't Vasteland.	2107	1451	1363
" " Japan etc...			

Voorraden in duizendtallen	30 Dec. '21	31 Dec. '20	2 Jan. '20
Amerik. havens.....	1359	1454	1546
Binnenland.....	1600	1612	1277
New York.....	87	25	61
New-Orleans.....	369	475	506
Liverpool.....	991	1012	856

RUBBER.

Gedurende de afgelopen week was de markt vrij kalm en werden weinig zaken gedaan. Koopers zoowel als ver-

koopers waren tamelijk gereserveerd en gaven er de voorkeur aan tot na de feestdagen te wachten.

De noteeringen op de termijnmarkt zijn:

		einde voorafgaande week:	
Prima Crêpe loco	60 1/2 c.	60 c.
" " Febr./Maart....	61 1/2 "	Jan./Maart	60 1/2 "
" " April/Juni	63 "	62 "
Smoked Sheets loco	61 1/2 "	61 1/2 "
" " Febr./Maart....	62 "	Jan./Maart	61 1/2 "
" " April, Juni	63 "	62 1/2 "

2 Januari 1922.

COPRA.

De markt bleef deze week onveranderd kalm gestemd, met eerder eenige neiging tot dalen.

Arrivementen beginnen thans sterk te verminderen.

Consumenten blijven regelmatig koopen.

De noteeringen zijn:

Java f.m.s., loco	f 28,37 1/2
" " stoomend.....	" 28,75
" " Januari/Maart aflading	" 30,25

2 Januari 1922.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duiring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
31 Dec. 1921	1.825.000	13.775	3.077.000	17.300	7 ¹³ / ₃₂
24 " 1921	²⁾	¹⁾	¹⁾	¹⁾	¹⁾
17 " 1921	1.799.000	13.750	2.982.000	18.000	7 ¹ / ₂
31 Dec 1920	521.000	7.550	3.180.000	8.800	10

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
31 Dec. 1921....	98.000	2.319.000	214.000	4.551.000
31 Dec. 1920....	55.000	1.544.000	208.000	6.366.000

¹⁾ Gesloten.

HUIDEN.

(Jaarbericht der Makelaars Grisar & Co.)

Het jaar 1921 was, wat de huidenmarkt betreft, het meest ellendige van de 20e Eeuw. Waren in de tweede helft van het jaar 1920 reeds alle huiden gedaald, al spoedig bleek, dat de daling nog niet voldoende was en kwamen er in de maand Januari geen biedingen voor huiden, alhoewel verkoopers steeds bereid waren lager af te geven. Zeer spoedig kwam een algemeene débâcle en werd een niveau bereikt van 20/30 pCt., dus een daling van 70—80 pCt. op de prijzen van 1919. Het waren meest oude huiden die de markt zwaar drukten. Het bleek, dat in de Entente-landen nog groote voorraden huiden lagen, die in de oorlogsperiode voor legerbehoefte opgeslagen waren en dat in de landen van productie zoowel in Argentinië, Centraal-Amerika, Columbia, Engelsch-Indië en Nederl. Oost-Indië, zeer belangrijke partijen onverkocht waren. De gevolgen waren, dat vooral van gezouten huiden de kwaliteit sterk achteruitgegaan was en de huiden erg geleden hadden, doordien ze haarloos en rood geworden waren. Inderdaad werden dan ook gezouten huiden verkocht, die minstens 80 cts. gekost hadden voor 11 en 12 cts. en een partij Rio de Janeiro huiden, die in Barcelona gelegen had en verder naar Havre ten verkoop gezonden was, bracht nauwelijks lijmvleeschprijzen op, zoodat zelfs de kosten van Barcelona naar Havre niet gedekt werden door den verkoop. Die jammerlijke toestand duurde nog vrij lang, totdat men eindelijk begreep, dat de daling te ver gegaan was en dat er geen reden bestond om zóóver beneden de prijzen van vóór den oorlog te zijn.

Nadat er eenige kentering kwam, werden de prijzen in het algemeen verhoogd, vond men koopers tot hoogere prijzen en keerde het vertrouwen langzamerhand terug. Helaas was toen reeds menige zaak zwaar getroffen, vooral, doordat de banken in het algemeen de credieten opzegden, daar bleek, dat vele banken te groot voorschot op huiden gegeven hadden. Hoewel Duitsland vanaf April geregeld aan de markt was, doordien het met zijn valuta gemakkelijk kon concurreeren tegen andere landen, kwam ook daar de laatste 2 maanden een kentering, hetgeen

echter geen verderen invloed uitoefende op de huidenmarkt, daar zoowel Noord-Amerika als Scandinavië en Engeland als koopers optraden, zoodat men constateeren kan, dat de prijzen gehandhaafd bleven. De prijzen, die circa 80/90 pCt. hooger waren dan het laagste standpunt, gingen begin December nog iets hooger. De laatste weken van dit jaar is er meer aanbod en worden deze prijzen niet meer ten volle gehandhaafd.

De Nederlandsche looierij werkte van Mei tot November vrij gunstig. In de laatste maanden wordt echter algemeen geklaagd, daar de verkoop van leder veel te wenschen overlaat.

Wat de Rotterdamse markt betreft, moeten wij constateeren, dat men te lijden had onder concurrentie van Hamburg. Was Rotterdam vóór den oorlog in vele gevallen aangewezen op Zuid-Duitschland, door de duurdere plaatskosten, vrachten en arbeidsloonen betreft Zuid-Duitschland thans meest via Hamburg.

Die toestand zal wel zoolang aanhouden, totdat de valuta meer stabiel is.

Omtrent den Rotterdamse handel in het algemeen, kunnen wij geen betrouwbaar rapport uitbrengen; de aanvoeren waren:

- ca. 720.000 stuks huiden (in pakken en bundels),
- „ 36.000 balen diverse soorten droge huiden,
- „ 16.000 pakken vellen,
- „ 130.000 balen diverse soorten schors,

doch was het grotendeels transitio, en aangezien de importeurs-huidenhandelaars te Rotterdam geen aanleiding vonden in te gaan op ons voorstel tot het houden van een geregelden voorraadlijst der exotische huiden in Rotterdam aanwezig, is die geheimzinnigheid de oorzaak, dat men hier in afwijking van andere marktplaatsen, zooals Antwerpen, Håvre en Liverpool, niet voldoende op de hoogte is. Wij laten hier volgen een lijst van de hoogste en laagste prijzen van 1921, zoowel voor exotische als inlandse huiden:

	1921	1921
	Hoogste prijs	Laagste prijs
Gez. Saladero huiden	11½ d.	6¼ d.
„ Frigorifico huiden	12½ „	7¾ „
Droge Buenos Aires Americanos huiden	11½ „	8½ „
Droge Ceara huiden	15 „	10½ „
„ Columbia huiden	13 „	10¼ „
Gez. inlandse huiden	40 cts.	20 cts.
„ kalfsvellen	65 „	40 „

Inlandse huiden. De eerste 4 maanden van het jaar waren sterk teruglopend, doch van het oogmerk af, dat de Huidenclub een ouden voorraad, zij het dan ook tegen zeer lagen prijs, opruimde, kwam er een kentering en gingen de prijzen geregeld hooger. De clubs begonnen wederom in April met veilingen en loopen de zaken thans weder normaal, zooals vóór den oorlog.

Kalfsvellen. Deze hadden het geheele jaar door een vrij moeijken verkoop met uitzondering van enkele maanden, waarin Duitschland vlot kocht. Amerika kocht dit jaar slechts zeer onbeduidend in Holland.

Oost-Indische huiden waren, evenals alle andere soorten, in het eerste half jaar bijna niet te plaatsen. De inschrijvingen, zoowel te Rotterdam als te Amsterdam, hadden geen succes; de prijzen zijn dan ook enorm gedaald en zoowel voor runder- als buffels, ver beneden het niveau van vóór den oorlog. Men noteert thans voor prima runderen van f 1,— tot f 1,20, naar-gelang van het gewicht en voor buffels ca. 70 cts.

Looistoffen waren dit jaar ook belangrijk lager, doch met vrij geregelden handel. De prijzen daalden van f 34,— voor Quebracho tot f 21,—; Mimosa van f 12,10,— tot f 8,10,—; de andere soorten in verhouding. Slotprijzen zijn voor Quebracho f 24,10,—/f 25,—, Mimosa f 9,—/f 9,10,—.

Het Nieuwe Jaar laat zich in ieder geval hoopvoller aanzien. Het is een feit, dat er een behoefte bestaat voor huiden, zoowel in de centrale landen als in Rusland en Polen. De vooruitzichten zijn, dat, indien in Cannes de besprekingen der Entente-leiders gunstig verlopen voor de betalingswijze van Duitschland, de markt meer stabiel zal worden en de zaken een groote uitbreiding zullen ondergaan. Mogen die vooruitzichten bewaarheid worden!!!

Rotterdam, 31 Dec. 1921.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Ijzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
28 Dec. 1921..	nom.	66.7/6	172.5/-	24.10/-	27.7/6
19 „ 1921..	nom.	66.17/6	172.12/6	25.10/-	27.12/6
12 „ 1921..	nom.	66.17/6	171.7/6	25.15/-	26.12/6
5 „ 1921..	nom.	67.5/-	167.2/6	25.7/6	26.5/-
20 Dec. 1920..	nom.	74.2/6	207.15/-	23.5/-	26.-/-
20 Juli 1914..	51,4	61.-/-	145,15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petro- grad Londen R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
26-31 Dec. 1921	—	—	4/-	4/-	34/-	34/-
19-24 „ 1921	—	—	4/-	4/-	35/-	35/-
27 D. 20-1 J. 1921	—	—	7/3	7/3	37/6	37/6
29 D. 19-3 J. 1920	—	—	—	—	—	—
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1,11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor- deaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Gothen- burg
29-31 Dec. 1921	7/-	12/3	14/-	13/6	6/-	9/-
19-24 „ 1921	6,9	12/3	14/-	13/4 3/4	6/-	9/-
27 D. -1 J. 1921	10/-	18,9	—	—	—	—
29 D. -3 J. 1920	—	—	—	—	—	—
Juli 1914	fr. 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
26-31 Dec. 1921..	20/6	—	37/6	38/6
19-24 „ 1921..	20,6	—	3,76	38 6
27 Dec. 20-1 Jan. 1921..	47/6	—	—	59,-
29 Dec. 19-3 Jan. 1920..	—	—	—	—
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22,3

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 27 December 1921 tot 2 Januari 1922.

In de afgelopen week waren de aanvoeren gering en was dientengevolge meer dan voldoende scheepsruimte voorhanden. Scheepsruimte van Rotterdam naar de Ruhrhavens werd in begin der week tegen daghuur aangenomen en wel tegen 2½ tot 3 cents, terwijl einde der week tegen f 1,30 tot f 1,60 per last werd bevracht.

Het sleeploon varieerde tusschen het 90' en 125 cents tarief.

Van de Ruhr naar Mannheim werd scheepsruimte afwisselend tegen Mk. 1,— per dagton en Mk. 38,— per last aangenomen. Het sleeploon Ruhrhavens/Mannheim bedroeg Mk. 55,—/60,— per last.

De vracht voor exportkolen Ruhrhavens/Rotterdam bedroeg gedurende de geheele week f 1,— per ton met vrij sleepen.

In de afgelopen week was nog geen was te constateeren; Cauber Pegel noteerde einde der week 65 cM.